

UVODNIK

V Knjižničarskih novicah ponovno uvajamo novo rubriko - Novosti iz Centra za razvoj knjižnic. Tokrat je prispevek zanjo pripravila **Eva Kodrič-Dačić**. V njem predstavlja študijo »Vzpostavitev ustreznega statusa knjižnice za slepe in slabovidne v sistemu knjižnic«.

V rubriki Vsebinska obdelava knjižničnega gradiva lahko preberete prvi del prispevka **Tatjane Kovač** o iskalnih strategijah. Drugi del prispevka bo objavljen v naslednji številki Knjižničarskih novic.

Poročilo s posvetovanja Bralna kultura in knjižnične zbirke v splošnih knjižnicah sta napisali **Breda Podbrežnik Vukmir** in **Petra Shirley**. Vtise s knjižnega sejma v Frankfurtu je zbral **Matjaž Eržen**.

Zavod Republike Slovenije za šolstvo je pred kratkim izdal zbornik Knjižnično informacijsko znanje. K branju

vas vabi **Tomaž Bešter**.

Anamarija Rožič, Nada Tržan-Herman in **Vilenka Jakac-Bizjak** predstavljajo projekt »Zdravstveni kotiček«. Na Festivalu za tretje življenjsko obdobje je bil predstavljen portal Digitalne knjižnice Slovenije. Več o tem lahko preberete v članku **Lucije Peršin**.

Ivan Kanič tokrat pojasnjuje termine eprint, postprint, preprint in reprint.

Mateja Kambič je pripravila prispevek o obeležitvi 110. obletnice rojstva pesnika in pisatelja Mirana Jarca v knjižnici, ki nosi njegovo ime. O letalstvu pa se je s Srečkom Gombačem pogovarjala **Špela Pahor**.

Vabim vas, da s svojimi prispevki in predlogi tudi sami sodelujete v naslednji številki.

Damjana Vovk

Kazalo:

Uvodnik	1
Knjižnice za slepe v informacijski dobi	1
Koledar prihajajočih srečanj	2
Iskalne strategije	3
Vzpostavitev ustreznega statusa knjižnice za slepe in slabovidne v sistemu javnih knjižnic	4
Bralna kultura in knjižnične zbirke v splošnih knjižnicah	5
Knjižni sejem v Frankfurtu 2010 – »Bomo knjižničarji še izposojali knjige ali le knjižne police?«	7
Knjižnično informacijsko znanje	9
Zdravstveni kotiček – delo na projektu »Splošne knjižnice za zdravje občanov«	11
Festival za tretje življenjsko obdobje – festival, kjer je sožitje vseh generacij na prvem mestu	16
Eprint, preprint, postprint, reprint	17
110. obletnica rojstva Mirana Jarca (1900 – 1942)	18
Zbirka knjig o letalstvu Srečka Gombača v MKI	19
Knjižnice za slepe	20
Seznam novosti ICB v NUK-u	22
Oglasi	24

KNJIŽNICE ZA SLEPE V INFORMACIJSKI DOBI

Zveza bibliotekarskih društev Slovenije je izdala novo publikacijo - prevod strokovnih priporočil Mednarodne zveze bibliotekarskih društev in ustanov (IFLA, Strokovna priporočila št. 86) - **Knjižnice za slepe v informacijski dobi** (http://www.zbds-zveza.si/publikacije_zbds.asp).

Prispevek o prevodu strokovnih priporočil si lahko preberete na straneh 20 - 22, objavljamo pa tudi naročilnico na publikacijo.

KOLENDAR PRIHAJAJOČIH SREČANJ

TUJINA

(izbor za obdobje januar 2011 – april 2011)

- **3.-7.1.2011**, San Diego, ZDA, *2011 ALISE Annual Conference*, <http://www.alise.org/mc/page.do?sitePageId=112114&orgId=ali>
- **6.-7.1.2011**, Chapel Hill, ZDA, *Curation Practices for the Digital Object Lifecycle*, <http://ils.unc.edu/digcurr/institute.html>
- **11.-13.1.2011**, Kolkata, Indija, *International Conference on Digital Library Management (ICDLM): Extending Benefits of Modern Technology to Public, Academic and Special Libraries*, http://www.teriin.org/index.php?option=com_events&task=level
- **31.1.-2.2.2011**, Szombathely, Madžarska, *BOBCATSSS 2011*, <http://www.bobcatsss2011.com/>
- **8.-11.2.2011**, Seattle, ZDA, *iConference 2011*, <http://www.ischools.org/iConference11/2011index/>
- **10.-12.2.2011**, Tokio, Japonska, *International Conference of Asian Special Libraries*, <http://units.sla.org/chapter/cas/ICoASL-2011.htm>
- **14.-16.2.2011**, New Delhi, Indija, *International Conference on Digital Libraries and Knowledge Organization (ICDK 2011)*, <http://www.mdi.ac.in/ICDK/Home.html>
- **15.-17.2.2011**, New Delhi, Indija, *ICLAM 2011: International conference on the Convergence of Libraries, Archives and Museums*, http://www.nift.ac.in/ICLAM_2011/
- **28.2-3.3.2011**, Austin, ZDA, *Electronic Resources and Libraries Conference*, <http://www.electroniclibrarian.com/conference-info>
- **2.-4.3.2011**, Goa, Indija, *CALIBER (Convention on Automation of Libraries in Education and Research Institutions) 2011*, <http://www.inflibnet.ac.in>
- **9-11.3.2011**, Hildesheim, Nemčija, *12th International Symposium on Information Science (ISI 2011)*, http://www.isi2011.de/?page_id=321
- **16.-17.3.2011**, St Paul, Minnesota, ZDA, *Library Technology Conference 2011*, <http://www.cvent.com/EVENTS/Info/Summary.aspx?e=dc179349-5ecb-418e-b427-136e823ea0c7>
- **21.-23.3.2011**, Washington, ZDA, *CIL 2011: Strategic Focus & Value for Library Communities*, <http://www.infotoday.com/cil2011/CallForSpeakers.asp>
- **25.-27.3.2011**, Vizcaya, Španija, *7th International Conference on Technology, Knowledge and Society*, <http://techandsoc.com/Conference-2Vizcaya011/>
- **30.3-2.4.2011**, Philadelphia, ZDA, *ACRL 2011*, <http://www.ala.org/ala/mgrps/divs/acrl/events/national/2011/index3.cfm>
- **1.4.2011**, Benetke, Italija, *Italian ISKO Meeting. 5*, <http://www.iskoi.org/doc/venezia11.htm>
- **31.3-2.4.2011**, Coventry, VB, *37th AAH (Association of Art Historians) Annual Conference*, <http://www.aah.org.uk/page/3234>
- **4.-7.4.2011**, Karasjok, Švedska, *Seventh International Indigenous Librarians' Forum 2011*, <https://sites.google.com/site/indigenouslibrariansforum/home>

Sodelovanje na posvetovanju

(rok oddaje povzetkov)

- **10.2.2011** za 1.-2.9.2011, Passau, Nemčija, *12th European Conference on Knowledge Management - ECKM 2011*, <http://academic-conferences.org/eckm/eckm2011/eckm11-home.htm>
- **15.2.2011** (15.3.2011 poster) za 11.-14.5.2011, Poreč, Hrvaška, *12. dani specialnih i visokoškolskih knjižnica*, <http://www.hkdrustvo.hr/hr/skupovi/skup/172/>
- **30.4.2011** za 26.-28.10.2011, Pariz, Francija, *International Conference on Computer and Information Science*, <http://www.waset.org/conferences/2011/paris/iccis/>

ISSN 0353-9237

Izdala in založila: Narodna in univerzitetna knjižnica, Turjaška 1, 1000 Ljubljana

Za knjižnico: Mateja Komel Snoj

Odgovorna urednica: Damjana Vovk (e-pošta: icb@nuk.uni-lj.si)

Uredniški odbor: dr. Melita Ambrožič, dr. Silva Novljan, dr. Maja Žumer

Naklada: 400 izvodov

Naročila in odpovedi tiskane in elektronske oblike Knjižničarskih novic: icb@nuk.uni-lj.si oz. tel. št. 01/2001-176.

VSEBINSKA OBDELAVA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA

STROKOVNE
TEME

ISKALNE STRATEGIJE

Za dober odziv na zahteve naših uporabnikov je pomembna tudi iskalna strategija. Bibliotekarji moramo biti iznajdljivi, včasih domiselni, pa tudi izkušnje so dobrodošle. Pomembno je, da zmoremo poiskati vse podatke, ki jih vnašamo v bibliografsko bazo. Izrabiti moramo podatke, ki so zapisani v strukturiranih poljih baze COBISS, pa tudi tiste bolj skrite, na videz manj dostopne v nestrukturiranih poljih.

Za uspešen rezultat je potrebno iskalno zahtevo opredeliti in vsebinsko določiti. Iskanje po enem samem parametru običajno ponudi preveč zadetkov, pa še ti so nesortirani. Zato je nujno omejevanje, oz. iskanje po več parametrih, ki jih povezujemo z Boolovimi operatorji. Z njimi iskanje ožimo ali širimo in tako povečamo priklic. Dokument je mogoče omejiti glede na:

- tip (knjige, članki in druge časopisne objave); iskalne pripone so M, A, NoM, NoA
- jezik (izvirnik, prevod); iskalni predponi sta LA, LO
- čas (letnice, obdobja); iskalni predponi sta PY, DZ
- besedilno vrsto (vrsta vsebine, literarna zvrst); iskalne predpone so CC, LC, DW
- založbo in državo založnika; iskalni predponi sta PU, CO

Omejitev je še mnogo, odvisne so tudi od uporabe polja za vsebinsko obdelavo (polje 610 ali polja 6xx in njima ustrezne iskalne predpone DU ali DE). Pri iskanju pa ugotovimo, kako pomembni sta koherentnost in konsistenca pri vnosu podatkov, zlasti tam, kjer sproti izbiramo izraze. Za »splošno oznako gradiva« v podpolju 200<b> (iskalna pripona/predpona GM) je modro predhodno izdelati seznam izrazov iz katerega zajemamo. Včasih je potrebno iskanje s krajšanjem (z zvezdico), zaradi različnih pridevniških izpeljav, dodatkov ob imenu itd.

Primeri:

AU=Grafenauer, Niko* → v NUK 554 zadetki
 AU=Grafenauer, Niko*/M → v NUK 292 zadetkov
 AU=Grafenauer, Niko*/NoM → v NUK 262 zadetkov
 Fizika/TN → v NUK 876 zadetkov
 TN=Fizika/M → v NUK 719 zadetkov
 TN=Fizika/A → v NUK 81 zadetkov

Število zadetkov je preveliko, zato iskanje natančneje opredelimo. Tokrat predstavljamo iskalno strategijo v primeru, da je eden od iskalnih elementov osebno ali lastno ime. Druge primere bomo predstavili v prihodnji številki.

Primeri A (eden od iskalnih elementov je osebno ali katero drugo lastno ime):

Grafenauerjeve knjige v nemščini: AU=Grafenauer, Niko*/M and LA=ger
 Prešernove izvirne nemške pesmi: AU=Prešeren, France* and LO=ger
 Grafenauerjeve spisi, ki vsebinsko sodijo v literarno vedo in so bili objavljeni v periodiki: AU=Grafenauer, Niko*/A and UC=82.0
 Grafenauerjeve objave v časopisih, ki so različnih vsebin, vendar niso njegove pesmi: AU=Grafenauer, Niko*/A not DC=821.163.6-1
 Knjige Slavoj Žižka, ki so jih izdale ameriške založbe: AU=Žižek, Slavoj* and CO=USA
 Knjige Tomaža Šalamuna, ki niso izšle v Sloveniji: AU=Šalamun, Tomaž* not CO=Svn
 Učbeniki fizike za srednje šole, ki jih je napisal Franc Kvaternik:
 AU=Kvaternik, Franc* and CC=j2
     ali and DW=Učbeniki za srednje šole
     ali and DU=učbeniki za srednje šole
 Zvočni posnetki Nenada Firšta: AU=Firšt, Nenad* and GM=zvočni posnetek
 Partiture, notni zapisi Andreja Misson: AU=Misson, Andrej* and GM=glasbeni tisk
 Kultura danes in nekoč v Mariboru: GN=Maribor and DX=Kultur*
 Slovenski zakoni in predpisi: DE=Slovenija and cc=i
 Enciklopedije, ki jih je izdala založba Mladinska knjiga v letu 2008: PU=Mladinska knjiga and cc=b and py=2008

NOVOSTI IZ CENTRA ZA RAZVOJ KNJIŽNIC

VZPOSTAVITEV USTREZNEGA STATUSA KNJIŽNICE ZA SLEPE IN SLABOVIDNE V SISTEMU JAVNIH KNJIŽNIC

Ministrstvo za kulturo je leta 2009 naročilo Narodni in univerzitetni knjižnici izdelavo študije »Vzpostavitev ustreznega statusa knjižnice za slepe in slabovidne v sistemu knjižnic«. Nalogo je prevzel Center za razvoj knjižnic, v projektno skupino pa so bili vključeni predstavniki Narodne in univerzitetne knjižnice (v nadaljevanju NUK), Zveze društev slepih in slabovidnih Slovenije (v nadaljevanju ZDSSS), Knjižnice in fonoteke Minka Skaberne pri ZDSSS, Zavoda za slepo in slabovidno mladino ter zainteresirane javnosti. Projektno skupino so sestavljali dr. Eva Kodrič-Dačić – NUK (nosilka projekta), mag. Branka Badovinac – NUK, Dušan Brešar – knjižnica ZDSSS, Mitja Čander, Kristina Janc – NUK, Robert Hrovat Merič, Nina Schmidt – knjižnica ZSSML, Dušan Sterle – knjižnica ZDSSS, Damjana Vovk – NUK, Tomaž Wraber – ZDSSS.

Študija je bila izvedena v obdobju od decembra 2009 do septembra 2010.

Po grobih ocenah naj bi bilo v Sloveniji približno 10.000 slepih in slabovidnih oseb. Ta številka ne vključuje tistih, ki zaradi starostne oslabelosti vida praktično ne morejo več spremljati televizijskih programov, brati knjig, ki so natisnjene za populacijo z zdravim vidom in podobno. Ker delež prebivalstva nad 65 let nezadržno raste, z njim raste tudi število slepih in slabovidnih oseb. Zveza društev slepih in

slabovidnih Slovenije vključuje le del te populacije, saj je njenih članov približno 4.000. Slepí in slabovidni so tako generacijsko kot tudi interesno in izobrazbeno heterogena skupina. Zato ji je potrebno omogočiti dostop do vseh stopenj izobraževanja in kulturnega življenja ter ji zagotoviti možnosti, ki bodo primerljive s tistimi, ki jih družba nudi drugim državljanom.

Podpora razvoju knjižničnih storitev za slepe in slabovidne ter ustrezni umestitvi tovrstne knjižnične dejavnosti v sistem (javnih) knjižnic je bila izražena že v nacionalnem programu za kulturo za obdobje 2004-2007 ki je med splošne cilje vključil tudi podporo programom in projektom ranljivih skupin, v okviru področja medijev in avdiovizualne kulture pa tudi razširjanje programskih vsebin v tehnikah, dostopnih slepim in gluhozemim. Resolucija o nacionalnem programu za kulturo 2008-2011 je te cilje še konkretizirala, saj naj bi v tem obdobju zagotovili invalidom čim večjo dostopnost jezikovnega, knjižnega in drugega zadevnega gradiva v njim prilagojenih tehnikah ter jim omogočili dostop do prostorov, kjer se odvijajo literarne prireditve oziroma do prostorov povezanih s knjigo. Knjižnične storitve za invalide naj bi se izvajale v javnem knjižničnem sistemu v posebej zanje prilagojenih tehnikah, invalidom in ljudem iz ranljivih skupin pa naj bi zagotovili tudi enake možnosti za participacijo v kulturnem življenju.

Izvajanje knjižnične dejavnosti za slepe in slabovidne je opredeljeno tudi v Zakonu o knjižničarstvu, ki je leta 2001 kot knjižnično dejavnost, ki se izvaja kot javna služba, posebej izpostavil specialne knjižnice, »ki izvajajo knjižnično dejavnost v posebnih, prilagojenih tehnikah za slepe in slabovidne« (31. člen). Prav tako je splošne knjižnice (16. člen) posebej zavezal, naj »zagotavljajo storitve tudi za skupine prebivalcev s posebnimi potrebami«.

Namen študije je bil ugotoviti na kakšen način je mogoče vključiti knjižnične storitve za slepe in slabovidne v sistem javnih knjižnic ter kako ob upoštevanju obstoječih virov izboljšati njihovo kakovost in jih nadgraditi. Študija je zato obsegala sistematičen pregled :

- potencialnih uporabnikov knjižničnih storitev za slepe in slabovidne (analiza ciljne skupine: število slepih in slabovidnih ter gibanje števila takih oseb v prihodnosti, starostna in izobrazbena struktura ipd.),
- knjižničnih storitev, ki so že na voljo slepim in slabovidnim, vključno s projekti, ki so se v ta namen izvajali v zadnjih 10 letih,
- obstoječih resursov,
- pomanjkljivosti v našem sistemu izvajanja knjižničnih storitev za slepe in slabovidne,
- slovenske zakonodaje in evropskih direktiv, ki se nanašajo na to področje,
- tujih praks (zadovoljevanje pot-

reb slepih in slabovidnih po dostopu do informacij in publikacij v evropskih državah: Hrvaška, Danska, Velika Britanija...), vključno z zakonskimi rešitvami,

- strokovnih smernic za organizacijo knjižničnih storitev za slepe in slabovidne.

Na osnovi teh analiz je bil izdelan predlog organizacije nacionalne knjižnice za slepe, slabovidne in osebe z motnjami branja kot javnega zavoda oziroma načina njenega vključevanja v sistem knjižnic, ki izvajajo knjižnično dejavnost kot javno službo.

Ob že obstoječih virih s katerimi razpolaga ZDSSS ter javna infrastruktura, bi bilo potrebno zagotoviti stabilno in dolgoročno financira-

nje delovanja knjižnice za slepe, slabovidne ter osebe z motnjami branja. Povečati bi bilo potrebno število, vsebinsko raznolikost in kvaliteto zvočnih knjig, izdanih za slepe in slabovidne. Z ustrezno tehnično opremljenostjo javnih institucij bi bilo potrebno povečati dostopnost do gradiv v slepim in slabovidnim prilagojenih tehnikah ter spodbuditi izdajanje publikacij z večjim tiskom.

V študiji je predstavljen vsebinski koncept in predlog financiranja nacionalne knjižnice za slepe. Ta bo poleg reproduciranja publikacij v slepim in slabovidnim dostopnih tehnikah in omogočanju lahkega dostopa do njih, skrbela za varstvo interesov slepih in slabovidnih oseb ter oseb z motnjami branja pri dos-

topanju do publikacij in informacij na sploh (v ta sklop sodijo na primer zakonodaja s področja avtorske in sorodnih pravic, izobraževanja, knjižničarstva, medijev in podobno ter omogočanje dostopa tam, kjer je to tehnološko z uporabo ustreznih standardov oziroma formatov že mogoče - na primer digitalizacija tekstov, ustrezno oblikovanje spletnih strani in televizijskih programov) ter za koordinacijo izvajanja knjižničnih storitev za slepe in slabovidne ter osebe z motnjami branja v javnih knjižnicah.

Študija je dostopna na spletnem naslovu <http://cezar.nuk.uni-lj.si/studije/index.php>.

Eva Kodrič-Dačić
Narodna in univerzitetna knjižnica

BRALNA KULTURA IN KNJIŽNIČNE ZBIRKE V SPLOŠNIH KNJIŽNICAH

POROČILA

BRALNA KULTURA

IN KNJIŽNIČNE ZBIRKE V SPLOŠNIH KNJIŽNICAH

27. in 28. septembra 2010 je na Rogli potekalo 11. posvetovanje slovenskih splošnih knjižnic z naslovom »Bralna kultura in knjižnične zbirke v splošnih knjižnicah«, ki ga je organizirala Sekcija za splošne knjižnice Zveze bibliotekarskih društev Slovenije (ZBDS) ob finančni podpori Ministrstva za kulturo Republike Slovenije. Na posvetovanju je sodelovalo 12 referentov iz Slovenije in tujine, udeležilo pa se ga je 140 knjižničnih delavcev in gostov.

O dilemah pri oblikovanju knjižničnih zbirk v splošnih knjižnicah

Predsednica sekcije **Breda Podbrežnik Vukmir** je uvodoma poudarila, da je namen letošnjega strokovnega srečanja najti odgovore na največje dileme, ki so povezane z oblikovanjem knjižničnih zbirk v njihovih ustanovah, da bi te čim bolj prispevale k razvoju bralne kulture in pismenosti, kar je eno izmed temeljnih kulturnih in izobraževalnih poslanstev knjižnic. To pa ni lahka naloga, saj so želje uporabnikov pogosto zelo različne, prav tako so različne razlage o tem, kaj je kakovostno gradivo in na podlagi kakšnih meril ga izbirati in kupovati. Tu so še pričakovanja

financerjev knjižnic, založnikov in knjigotorcev, ki sooblikujejo fenomen bralne kulture, zato naj bi letošnje srečanje med drugim poskušalo spodbuditi konstruktiven dialog med njimi.

V uvodnem predavanju je **Marjan Gujtman** z Ministrstva za kulturo poudaril pomen knjižnične zbirke kot jedra knjižnice v luči nacionalne kulturne politike. Zakonodaja, priporočila (standardi) in kulturna politika, določajo temeljna izhodišča za izbor gradiva, natančneje smernice pa knjižnica določi avtonomno, v dokumentu o nabavni politiki. Ta naj bi temeljila na strokovnih načelih in potrebah uporabnikov, saj lahko knjižnica samo z relevantno knjižnično zbirko

pomembno prispeva k razvoju bralne kulture, neformalnega izobraževanja, informiranosti ter k osebni rasti uporabnikov.

Drugi referenti prvega dne posvetovanja so nakazali, da ta proces ne teče brez težav: pri izboru gradiva imajo knjižnice različne prioritete in kriterije, nabavo med drugim omejujejo pomanjkanje finančnih sredstev, prostorske in kadrovske omejitve ter število izdanih publikacij, ki nenehno narašča.

Milena Bon iz Narodne in univerzitetne knjižnice je pregleдалa nekatere statistične podatke o uresničevanju nabavne politike oziroma o porabi sredstev za oblikovanje knjižničnih zbirk v desetih osrednjih območnih knjižnicah v Sloveniji. Statistika kaže, da se nabavna politika osrednjih območnih knjižnic spreminja, saj kupujejo tudi veliko gradiva v tujih jezikih, strokovno literaturo, ki ni dostopna na slovenskem trgu, več podatkovnih zbirk, usmerjajo se v digitalizacijo, zagotavljanje podatkovnih zbirk za svoja območja in omogočanje dostopa do elektronskih zbirk na daljavo.

Dr. Anne Goulding z Univerze Loughborough (Velika Britanija) je predstavila upravljanje zbirk leposlovja splošnih knjižnic v Veliki Britaniji in nekatere dejavnosti, s katerimi tamkajšnje splošne knjižnice skušajo pritegniti ljudi k branju tega gradiva in tudi sicer razvijati bralno kulturo. Med njimi so aktivnosti za mlade in odrasle bralce, kot na primer oblike sodelovanja s posameznimi skupinami lokalne skupnosti in strokovnjaki (npr. sodelovanje splošnih knjižnic z zdravniki pri

akciji »Knjiga na recept«) ter različne aktivnosti za spodbujanje in razvoj bralnih navad manj samozvestnih bralcev (npr. akcija »Šest knjig«, v okviru katere ti bralci ne samo berejo, pač pa tudi pišejo dnevnik branja in s tem razvijajo različne pismenosti). Tudi v Veliki Britaniji ugotavljajo upadanje izposoje v knjižnicah, skokovito pa raste obisk knjižnic oziroma uporaba njihovih storitev in virov prek interneta, zato se knjižnice spremenjenim razmeram hitro prilagajajo.

Prvi dan strokovnega posvetovanja se je zaključil z okroglo mizo z naslovom »**Bralec knjigo – knjiga bralca: kdo poišče koga?**«, na kateri so sodelovali predstavniki knjižničarske dejavnosti (**Peter Pavletič, mag. Jelka Gazvoda, Martina Rozman Salobir, Jolanda Železnik**), založnica (**Tanja Tuma**) in pisatelj **Tone Partljič**. Razprava je pokazala, da je dialog med različnimi člani v verigi nastajanja in uporabe knjige (od avtorja prek založnika do knjižnic in njihovih uporabnikov) možen in nujen v skupnem prizadevanju za razvoj bralne kulture.

Razvoj bralne kulture res le naloga knjižničarjev?

Drugi dan strokovnega posvetovanja slovenskih splošnih knjižnic je predstavil mednarodne izkušnje knjižničarjev pri spodbujanju branja in razvoju pismenosti, obenem pa opozoril na različne dejavnike in vpletene, ki bi poleg knjižnic morali sodelovati pri razvoju bralne kulture.

Severi Hirvi iz Mestne knjižnice

Helsinki (Finska) je predstavil projekt KuMuKI, ki so ga uresničili v helsinški mestni knjižnici in so ga mladi uporabniki sprejeli z navdušenjem. KuMuKI je nov pristop h klasičnim oblikam pogovorov o knjigah za mladostnike v knjižnicah, saj zajema uporabo slikovnega gradiva, filma, glasbe in umestitev v drugačno okolje, s čimer so v finski prestolnici naredili pogovore o knjigah bolj privlačne in zanimive.

Dr. Ivanka Stričević z Oddelka za knjižničarstvo na zadarski univerzi (Hrvaška) je predstavila obsežno raziskavo o bralnih interesih in navadah na Hrvaškem, ki so jo začeli izvajati leta 2006 med knjižničarji uporabniki in potencialnimi uporabniki knjižnic in založniki. Na osnovi rezultatov raziskave želijo izdelati smernice za dejavnosti, s katerimi bi lahko knjižnice bolj učinkovito spodbujale bralno kulturo in stopnjo pismenosti ter bolje zadovoljevale potrebe uporabnikov. Omeniti velja, da tako obsežna raziskava v slovenskem prostoru še ni bila izvedena in da aktualnih podatkov o bralnih navadah in interesih prebivalcev Slovenije nimamo.

Dr. Andrej Blatnik s Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani je v svojem prispevku razmišljal o branju nasploh, o razkoraku med tržno in bralno vrednostjo knjige ter o njenem družbenem učinkovanju. Polemika o temah, koliko in katere vrste knjig naj bi uvrščali v javne knjižnice in s tem povezano porabo javnih sredstev, po njegovem mnenju izvira iz tega, ker je v verigi med avtorjem in bralcem knjige veliko udeležencev, vsak izmed njih pa ima svoje interese in stališča. Blat-

nik si želi več kvalitetnih knjig različnih žanrov, tudi več slovenske žanrske književnosti, knjižničarje pa je pozval, naj pri izboru knjižničnega gradiva bolj poskušajo uveljaviti svoje strokovno mnenje oziroma znanje.

Dr. Meta Grosman (Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani) je predstavila učinke razločevanja med množično in ustoličeno kulturo na razvoj bralne zmožnosti in opozorila na vprašljivost koncepta množičnosti in etabliranosti umetnostnih besedil, še posebno v luči čedalje večje vloge interneta in digitalnih nosilcev zapisa. Enostransko naročanje zahtevnih besedil v knjižnicah ne bi omogočalo primerne razvoja bralcev s pomanjkljivo razvito bralno zmožnostjo in zanimanjem. S takim izborom bi puščali brez možnosti bralnega razvoja prav bralce, ki najbolj potrebujejo pomoč razumevajočega knjižničarja. O razvoju bralne kulture dr. Grosmanova še meni, da to breme ne more biti le na plečih knjižničarjev, ampak da bi večjo vlogo morale imeti tudi šole, področje pa bi

morali urediti s primerno nacionalno strategijo.

Dr. Sonja Pečjak (Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani) je bralne navade osvetlila s psihološke perspektive in poudarila razlike v dejavnikih razumevanja in uživanja pri branju, kot so kognitivne in afektivne. Opozorila je tudi na pomen različnih bralnih strategij, visoko povezanost interesa in branja ter na kompetentnost pri branju, ki je povezana z bralno samopodobo. To je povezano tudi z izbiro knjig in s pomočjo pri izbiri knjig. Bolj ko knjižničar (s)pozna bralca, lažje mu svetuje in predlaga primerno branje, in šele z znanjem o bralcih lahko le-te prične tudi vzgajati.

Dr. Gregor Tomc s Fakultete za družbene vede je spregovoril o fetišizaciji knjige in opozoril na razkorak med zastopanostjo knjige v kulturni politiki v primerjavi z drugimi mediji, še zlasti filmom. Predavanje, ki je sklenilo dvodnevno posvetovanje, je v razmislek postavilo tudi vprašanje o prihodnosti tiskanih knjig v elektronski dobi 21. stoletja.

Po mnenju referenta jih bodo nadomestili digitalni bralniki in elektronske knjige.

Sodelujoči v sklepni razpravi so menili, da so slovenski knjižničarji v precepu med različnimi mnenji in pričakovanji založnikov ter pristojnih regulativnih teles o njihovi vlogi pri razvijanju bralne kulture, še posebno pri izboru gradiva za knjižnične zbirke. Opozorili so na to, da morajo v skladu s svojim poslanstvom pri načrtovanju porabe javnega denarja, namenjenega nakupu knjižničnega gradiva, prisluhniti tudi željam svojih uporabnikov (davkoplačevalcev) in temu prilagoditi strukturo izbranega gradiva. To pa seveda ne pomeni zmanjšanja odgovornosti za strokovno odgovorno načrtovanje gradnje knjižničnih zbirk in izbor knjižničnega gradiva.

Breda Podbrežnik Vukmir
Matična knjižnica Kamnik
in
Petra Shirley

KNJIŽNI SEJEM V FRANKFURTU 2010 – »BOMO KNJIŽNIČARJI ŠE IZPOSOJALI KNJIGE ALI LE KNJIŽNE POLICE?«

POROČILA

Tudi letošnji knjižni sejem v Frankfurtu, ki je potekal od 6. do 10. oktobra 2010, je minil v znamenju mnogih prireditvev, predstavitev, srečanj, sejemskega vrveža in letos v znamenju Argentine ter seveda z njo povezanega tanga. Argentina je bila letos namreč deželna gostiteljica sejma in če je bil naključni obiskovalec željan kratkega pouka osnovnih korakov, je bil tega pouka lahko tudi deležen.

Sejem je kot običajno preobsežen, da bi ga bilo možno v vsem obsegu prej omenjenih dogajanj stlačiti v

kratek zapis, predvsem pa je kot že vsa leta namenjen založnikom, zato se bomo omejili le na nekaj poudarkov, za katere sklepamo, da bodo zanimivi naši knjižničarski srenji. Tudi za nas se namreč najde marsikaj zanimivega in če ne drugega, vsaj vidimo, kam se gibljejo nekateri trendi, ki imajo in še bodo imeli vpliv tudi na naše področje.

Prireditve, srečanja in predstavitve so bile združene pod eno »blagovno znamko«, imenovano vroča točka oz. »hot spot«. Da bi bila zadeva bolj pregledna in

dostopna, so jih razdelili na sedem vsebinskih področij, ki so se izvajala na sedmih različnih lokacijah v halah znotraj sejma: literatura in posebni interesi, založniški servisi – namenjeno predstavivam, založniški servisi (forum) – namenjeno razgovorom, izobraževanje, informacijski menedžment, mobilitet, oprema (orodja). V okviru posamezne skupine so vsak dan sejma in skoraj ves dan med 9. in 17. uro potekala razna predavanja, razgovori in predstavitve. V petek, 8. 10. je bilo tako na programu kar 49 takih predstavitev in dogodkov. Vsak od posameznih dogodkov se je v času sejma večkrat ponovil, tako da je lahko obiskovalec, ki je želel obiskati posamezno prireditve, pa se je ravno časovno pokrivala z neko drugo, le to lahko storil v drugem terminu. Ti dogodki so v večini potekali v angleškem in nemškem jeziku. Naj za pokušino in kar v originalnem jeziku posamezne predstavitve naštejemo le nekaj naslovov:

Neobooks – Selfpublishing für Autoren mit Ambitionen; E-Books – Show me the money; iPad, E-Books, Media Tablet – Mobile Publishing für Verlage; E-Book pricing; How to Create E-Books for Free; Media Publishing mit XML – ein Zukunftmodell; Print versus Online: Was macht das Buch der Zukunft aus?; Next generation in Education; Electronic Textbook – an Abundant New Media Channel; The age of Touch: Is Your Content Relevant in the 21st Century Classroom?; Levering Technology to Automate Online Licencing; Digital Transformation with MarkLogic Server; Technology Solutions for Mobile E-Reader Applications; Best Practices in Expanding Areas of Mobile Publishing; Book Publishing in the Cloud; The E-Book of Tomorrow – Driving New Development.

Kot je videti iz tega naključno izbranega in navedenega nabora naslovov, so e-knjige in z njimi povezana dogajanja še vedno vroča tema z več vidikov, tako licenciranja kot same »produkcije« ter končno dostopa do tega gradiva. Zanimiv je tudi poudarek na uporabi tega gradiva v namene formalnega izobraževanja – uporaba e-učbenikov.

Prav s področja izobraževanja naj omenimo več razstavljalcev napredne tehnologije pri pouku. V sodobni učilnici namreč ni več table v klasičnem smislu, pač pa projekcijsko platno, ki s pomočjo tehnologije deluje kot velik zaslon na dotik!

Vedno pomembnejše področje zavzemajo bralniki, katerim se v zadnjem času pridružujejo preko iPad-a vedno bolj znani tablični računalniki, ki omogočajo tudi uporabo multimedijских vsebin. In če smo pri bralnikih vsi poznali ali slišali za Kindle, potem nam je ogled pritličja hale 4, obzorje poznavanja imen podjetij, ki ponujajo to tehnologijo, »precej« razširil. Naj naštejemo le nekaj imen podjetij, katerih ponudba se je znašla v mojih rokah: Cybook Orizon-Booken, Pocket Book, Shenzhen Ocean Blue Technology (OBT), Hanvon, Trekstor, Acer, Hannspree, Bebook Neo, AIPTEK, Sony, Entourage Edge, Samsung Galaxy tab in seveda iPad. Skoraj vsak od ponudnikov bralnikov, le te ponuja v različnih »izdajah« – različnih moči ter v različnih formatih od 6" pa do 9,7".

Poleg tega naj navedemo še zanimivo ponudbo Artguide, ki omogoča, da si na svoj iPhone ali podobno tehnološko opremo naložite zbirko vodnikov po kulturnih znamenitostih, ki jih imate namen obiskati, zaenkrat le pomembnejši kraji v tujini. Ponudba vredna posnemanja tudi pri nas, morda z zbirko Kulturni in naravni spomeniki Slovenije!

Tako je ponudba te tehnologije res pisana, cenovno pa seveda znana - nekje od 200 EUR navzgor. Več podatkov o posameznem ponudniku in njegovih proizvodih boste zagotovo našli na njihovih spletnih straneh. Prav ta obsežna ponudba pa mi je bila v kombinaciji s prej navedenimi prireditvami predvsem na temo e-knjig navdih za razmišljanje, ki je zapisano v naslovu tega prispevka.

Bralniki e-knjig so namreč v kombinaciji z naloženo vsebino ekvivalent sedanje knjižne police. In zato je na mestu vprašanje, ali bo/bi uvedba obširnejše uporabe te tehnologije v knjižnice prinesla novo dimenzijo v smislu »izposoje knjižnih polic«, seveda v kombinaciji z naloženim gradivom. Ta dimenzija pa prinaša nova dožemanja za uporabnike ter popolnoma nove vidike za knjižničarje. Pri nas večinsko uveljavljen model sedanjega dostopa do elektronskega gradiva iz ponudbe knjižnic je namreč v online obliki.

Poleg navedene ponudbe raznih tehnoloških novosti in spremljajočih prireditev je še vedno bistven del sejma namenjen predstavitvi tiskane produkcije založb iz vsega sveta. Med njimi so svoje mesto našli kot običajno tudi letos v hali 5 slovenski založniki.

Slika 1: Sodobna učilnica (foto: Matjaž Eržen)

Slika 2: Earth (foto: Matjaž Eržen)

Če želi obiskovalec le na hitro obiskati zgolj sejem in ponudbe založnikov brez pretiranega podrobnejšega pregleda in ustavljanja ob stojnicah, je dan odločno premalo. Pa tudi noge so konec dneva že precej utrujene. Tudi pri večdnevem obisku se je potrebno prilagajati interesom, zaradi katerih se sejma udeležujemo. Zato se je že pred obiskom smiselno odločiti, čemu nameniti pozornost ter zavestno izpustiti nekatera področja. Tako sem se odločil tudi sam. Vem, da s tem pri svojem poročanju morda prikrajšam nekatere skupine bralcev prispevka, pa tudi kakšen drug obiskovalec bi se čudil, česa vsega ni navedenega v tem zapisu. Toda to je žal nujna posledica te izbira.

In za konec! Seveda tudi letos ni manjkalo raznih založniških in tiskarskih presežkov. Če vam ob koncu leta v knjižničnem proračunu ostaja kakšnih 100.000 USD, si lahko omislite največjo tiskano knjigo – atlas z naslovov Earth založbe Millenium House. Več podatkov na njihovi spletni strani: <http://www.millenniumhouse.com.au/#> Knjiga je izšla le v 31 oštevilčenih izvodih, zato pohitite z odločitvijo! Za boljšo predstavo pa še priložena fotografija s sejma!

Matjaž Eržen
Centralna tehniška knjižnica

KNJIŽNIČNO INFORMACIJSKO ZNANJE

POVABILO K
BRANJU

V tej številki Knjižničarskih novic lahko predstavim izjemno dobrodošel prispevek šolskemu knjižničarstvu, ki z zelo zgovornim naslovom – *Posodobitve pouka v gimnazijski praksi – Knjižnično informacijsko znanje*¹ – že na prvi pogled razveseljuje.

Pravzaprav zborniku, ki se na 300 straneh razpiše o teoriji in praksi knjižničarskih vsebin v šolski knjižnici, delam krivico, saj ne gre zgolj prispevek šolskemu knjižničarstvu. Šolske knjižnice se, kot vemo, poleg vseh svojih posebnosti, od ostalih ločijo po še bolj izraziti odgovornosti. Po mojem prepričanju so namreč prav **knjižničarji v osnovnih in srednjih šolah tisti, ki bodo poskrbeli za varen, premišljen in navdihujoč prvi korak med knjižnimi policami**. In s tem pripravljajo teren vsem ostalim knjižnicam.

Seveda pa pri tem ne gre le za romantično navduševanje nad bogatimi pustolovščinami *Starih grških bajk*, prva srečanja z očalonosnim *Harryjem Potterjem*, razsojanje med upravičenci za naslednji izvod *Gospodarja prstanov*, bodrenje ob težkih poglavjih slovenskega realizma in ponujanje vsakovrstne pomoči neutrudnim mladim iskalcem. Knjižnice so namreč dober odraz sprememb, ki se dogajajo na področju tiska, medijev, tehnologije, spleta idr. Knjižnice morajo iti v korak s časom s temi spremembami. In ena od zelo pomembnih, a hkrati nadležnih tovrstnih sprememb je **naraščajoča kompleksnost informacijske pismenosti**. Virov je na voljo vedno več, vsebine na teh virih so vedno lažje in hitreje dostopne, pasti in polena, ki se nam zaganjajo v noge pa premo sorazmerno s tem pridobivajo na svoji moči. Tako je knjižničar že dolgo

¹ Posodobitve pouka v gimnazijski praksi: Knjižnično informacijsko znanje (uredila mag. Majda Steinbuch, Ljubljana: Zavod RS za šolstvo, 2010).

nekaj povsem drugega kot zgolj podajalec knjig. Šolske knjižnice imajo v tem kontekstu naporno nalogo, da pričnejo, pokažejo in naučijo osnove informacijske pismenosti. Slednja je ena redkih sodobnih zagotovosti, katere znanj ni nikoli dovolj. In le od informacijske pismenosti je – če za trenutek odmislimo težko mentorsko vlogo pedagogov – v končni fazi odvisna kvaliteta izobraževanja. In tako tudi kvaliteta znanja, ki bo v prihodnosti pomenilo neko paradigmo življenja, katere posledice bomo vonjali prav vsi. In vse to je le drobec razlogov, zakaj menim, da so šolske knjižnice življenjskega pomena.

Knjiga je razdeljena na dva glavna dela, ki se medsebojno podpirata. Prvi del je posvečen **teoriji** in drugi **praksi**. Urednica, *mag. Majda Steinbuch*, v uvodnem prispevku spregovori natanko o zgoraj omenjeni pomembnosti šolskih knjižnic. Seveda ne gre mimo težav slednjih v zvezi z donedavno nepopolno vključenostjo šolskih knjižnic v proces vzgoje in izobraževanja v slovenskih šolah. **Prenove učnih procesov** so temu napravile konec. Tako se predstavi sodobna vloga šolskih knjižnic, ki se razteza od vloge učnega prostora, nosilke bibliopedagoških dejavnosti ... in seveda tudi kot posrednice knjižnično informacijskega znanja kot pogoja za uspešno potešeno uka žejo in vseživljenjskega učenja. Teksti so v svojem neposrednem nagovoru zelo zanimivi. Tako je tudi s prispevkom, ki osmišlja **pedagoško-psihološke prvine poučevanja knjižnično informacijskega znanja**. Gre za posebnosti, ki se na kontekst knjižnično informacijskih znanj obračajo zaradi svoje narave, ki bi morale biti jasne obema poloma: učiteljem in knjižničarjem. V tem prvem delu ne moremo niti mimo dobrodošlega prispevka *dr. Silve Novljan*, ki razmišlja o sodobnem načinu življenja med informacijskimi viri. Predstavi *dramatis personae*, osnovne pojme pričujočega zbornika. In to je eden izmed elementov, ki to delo med bralce pošiljajo kot izvrstni osnovni *priročnik* z vsemi temeljnimi pojmi, s katerimi se ukvarjajo knjižnično informacijska znanja. *Vlasta Zabukovec* pa se v svojem prispevku ukvarja s štirimi vsebinami/metodami pedagoško-psihološke stroke in z njimi osvetli vlogo bibliotekarja v tem procesu. Gre za **učenje učenja, sodelovalno učenje, timsko poučevanje in e-učenje** in v celoti nekako sporoča, kako velika je prednost poučevanja knjižnično informacijskega znanja natanko zaradi fleksibilnosti snovi ter njene uporabnosti pri praktično vseh **medpredmetnih povezovanjih**. Posebej zanimivo, interesa vredno in s korakom v informacij-

sko sedanost je tisti del, ki se nanaša na e-učenje: tu je bilo storjeno ogromno in niti pojmovna nedoločnost tega, kaj naj bi e-učenje bilo, ne skazi napredka na tem področju. Predvsem zanimiva se mi zdi preglednica, v kateri sta si nasproti postavljena klasično in e-učenje. Zaradi tega, ker gre za neprecenljiv prispevek k **deta- buiziranju e-učenja** in pokazu, da vsa stvar ni le v tehnologiji, temveč predvsem v celotni prenovi konteksta. Zopet poudarjam tudi podprtost vsakega prispevka v zborniku z viri za nadaljnje raziskave.

Drugi del je, kot rečeno, poln zanimivih **opisov praktičnih izpeljav vsebin knjižnične informacijskega znanja**. V njih najdemo medpredmetne povezave z najrazličnejšimi področji, skozi katere se v resnici informacijsko pismenost predstavi v pravilni konkretnosti. Vloga knjižničarja je pri vsem tem, po pregledu teh praktičnih primerov, popolnoma nedvoumna. Praksa razkrije odgovornosti tudi na nivoju dobrega sodelovalnega odnosa do učiteljev, jasno pa tudi do dijakov. Izvedbam programov knjižnično informacijskega znanja je formalno namenjenih petnajst ur, h katerim se pridaja tudi delo v knjižnici. Vseeno to ni veliko. Tudi zato je branje primerov iz prakse zanimivo. Kaj predstaviti, na kakšen način, s katero metodo in s katerimi viri.

Na nivoju celote smo s tem zbornikom po mojem mnenju dobili izvrstno monografijo, ki bo služila svojemu namenu: informirati bibliotekarje, ki delajo v šolskih knjižnicah in učitelje, ki bodo skozi medpredmetno povezovanje s temi bibliotekarji sodelovali. In ne le informirati, temveč predvsem omogočati lažje in učinkovitejše procese informacijskega opismenjevanja. To se zdi glavni namen knjige, ki pa gre v nadaljevanju tudi do vseh ostalih. Veselo torej po njej zgrabite vsi, ki se kakor koli ukvarjate z informacijskim opismenjevanjem. Priročnik bo koristil prav vsem. In kot dostavek: Če je temeljna predstavitev uspela (kar je!), vidim v vsem tem tudi možnost nadgradnje. Predvsem možnost dodatnih, prihodnjih primerov dobrih praktičnih izkušenj, ki bi bili v knjižni ali e-obliki iztrgani dostopnosti zgolj običajno majhnemu krogu ljudi, bi bili za večino knjižničarjev, ki na tem delajo, verjetno zelo uporabni. Medtem pa priporočam v branje in razmislek *Knjižnično informacijsko znanje*.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK – DELO NA PROJEKTU »SPLOŠNE KNJIŽNICE ZA ZDRAVJE OBČANOV«

V prispevku predstavljamo projekt »Splošne knjižnice za zdravje občanov«, ki je v fazi razvoja in se vanj postopoma vključujejo javne knjižnice. Te knjižnice predstavljajo tisti dragoceni člen v informacijski družbi, ki lahko posamezniku nudi vpogled v zakladnico znanja. Na področju zdravstvenih informacij mora biti informator v javnih knjižnicah še prav posebej usposobljen, saj so vprašanja s področja krepitev zdravja in preprečevanja bolezni pomembna za posameznika in družbo kot celoto.

Na začetku opisujemo pomembno vlogo zdravstvene pismenosti pri skrbi za lastno zdravje in sprejemanju odločitev povezanih z zdravjem. Nadaljujemo pa z opisom našega dosedanjega dela na projektu in navajamo načrtovane aktivnosti. Projekt smo zastavili v letu 2007 kot pilotno študijo jo, ki jo je izvedla Nada Tržan-Herman. Študija je bila narejena na osnovi vprašalnika, ki je sledil trem zdravstvenim predavanjem za občane, katerih iniciator je bil Rdeči križ v Celju. Delo je bilo predstavljeno na EAHIL delavnici v Dublinu (Tržan-Herman, 2009). Krovno vlogo pri usposabljanju informatorjev v javnih knjižnicah bo prevzela Centralna medicinska knjižnica (CMK), aktivno pa je že pristopila k delu na projektu Knjižnica Otona Župančiča v Ljubljani. Projekt je podprl oddelek za kakovost na Ministrstvu za zdravje.

Zdravstvena pismenost

Svetovna zdravstvena organizacija opredeljuje zdravstveno pismenost

kot kognitivne in socialne veščine ter zmožnosti posameznika, da razume in uporabi ustrezne informacije za vzdrževanje in promocijo dobrega zdravja. Zaradi vse večje ponudbe zdravstvenih informacij na svetovnem spletu postaja danes vse pomembnejša e-zdravstvena pismenost. Ta pomeni sposobnost iskanja, razumevanja in ocene zdravstvenih informacij v elektronski obliki, z namenom, da se novo pridobljeno znanje uporabi za opredeljevanje in reševanje zdravstvenih problemov (WHO, 2009).

Informacije na internetu so vse širše dostopne. Najpogosteje se vprašanja spletnih obiskovalcev nanašajo na specifične bolezni ali medicinske probleme, določeno zdravljenje ali postopke, telesne vaje in dobro kondicijo, zdravnike in zdravstvene delavce, zdravila, zdravstvene ustanove, alternativno zdravljenje itn.

Zdravstveni sistemi v Ameriki in Evropi so pred velikimi spremembami, ki se kažejo kot premik od tradicionalnega paternalističnega modela »zdravnik ve najbolje« k novemu na bolnika usmerjenemu modelu, kjer posamezniki vse pogosteje izvajajo samooskrbo, skrbijo za kronična stanja in sodelujejo pri odločitvah svojega zdravstvenega osebja z lastnimi zdravstvenimi informacijami. Prava informacija in dostop do nje je bistvo prej omenjenega premika, ki ga nekateri imenujejo tudi revolucija v zdravstvu (Smith in Dumant, 2009).

Nizka zdravstvena pismenost lahko vpliva na različne vidike zdravja. Poročilo za Health Foundation iz Londona za leto 2006 je odkrilo, da je pri bolnikih z nizko zdravstveno pismenostjo večje tveganje za hospitalizacijo, nepravilno jemanje zdravil in neustrezne zdravstvene odločitve, kar lahko povzroči bistveno višje stroške zdravstvene oskrbe (Picker Institute, 2006).

Informatizacija zdravstvenih storitev nudi nove možnosti za dejavno vlogo državljanov pri skrbi za zdravje. Ta proces je zavzel pomembno mesto tudi v Sloveniji s projektom eZdravje (spletna stran <http://www.mz.gov.si/si/ezdravje/>), katerega nosilec je Ministrstvo za zdravje in se sofinancira iz evropskih sredstev. Aktivnosti, ki so se pričele leta 2008 in se bodo zaključile leta 2015, vključujejo izvajanje konceptov e-Europe in e-Health, ki ju je sprejela Evropska unija in predvideva izboljšanje kakovosti življenja posameznikov Evropske unije na področju zdravja s širšo uporabo komunikacijskih in informacijskih sredstev. Eden od pomembnih ciljev tega projekta je tudi dvig kakovosti zdravstvenih procesov z izobraževanjem in usposabljanjem različnih ciljnih skupin na področju e-storitev v zdravstvu ter z razvojem in izvajanjem programov za večanje dejavne vloge in odgovornosti državljanov na področju zdravja.

Pomembno vlogo pri pospeševanju zdravstvene pismenosti v svetu prevzemajo tudi knjižnice, tako zaradi prostega dostopa do infor-

macij na spletu kot zaradi poznavanja informacijskih veščin ter povezanosti s svojim okoljem.

Vodilno vlogo pri organizirani ponudbi zdravstvenih informacij za potrošnike imajo medicinske knjižnice, med katerimi je s svojimi dejavnostmi najpomembnejša ameriška Nacionalna knjižnica za medicino (U.S. National Library of Medicine, spletna stran

<http://www.nlm.nih.gov/>). V tem procesu aktivno sodelujejo tudi združenja medicinskih knjižnic, med katerimi sta najbolj dejavni ameriško Medical Library Association s svojo sekcijo Consumer and Patient Health Information Section (CAHIS, spletna stran <http://caphis.mlanet.org/>) in evropsko EAHIL s sekcijo Public Health Information Group (PHIG, spletna stran <http://www.eahil.net/PHISIG-page.html>). Naloga teh sekcij je, da se visoko strokovne medicinske informacije razširijo na nivo občanov v razumljivi obliki, tako da spodbujajo izobraževanje knjižničarjev za ponudbo zdravstvenih informacij, sodelovanje med knjižničarji za boljše zadovoljevanje potreb potrošnikov in spodbujajo vodilno vlogo knjižnic na področju zdravstvenih informacij za potrošnike. V slovenskem prostoru je Centralna medinska knjižnica Medicinske fakultete (spletna stran <http://www.mf.uni-lj.si/cmkl/>) začela organizirati zbirke virov za potrošnike in bo pripravila izobraževanja za knjižničarje za uporabo zdravstvenih virov na internetu.

Vloga knjižnic pri pospeševanju zdravstvene pismenosti

Knjižnice lahko na različne načine

tvorno sodelujejo pri ponudbi informacij s področja zdravja za širšo javnost, vključno z bolniki in njihovimi bližnjimi. Sekcija CAHIS je pripravila izjavo, ki opredeljuje potencialno vlogo knjižničarjev pri zagotavljanju informacij za zdravje potrošnikov in pri izobraževanju bolnikov (CAHIS, 2010). Ta je povezana s poslanstvom in politiko delovne organizacije. CAHIS poudarja, da naj aktivnosti usmerja naravnost, ki krepi ustvarjanje zdrave družbe in pomaga posameznikom pri sprejemanju odločitev o zdravju, ki temelje na podlagi prejema ustreznih informacij. V nadaljevanju iz izjave CAHIS povzema opis različnih potencialnih vlog za knjižničarje na področju zdravja potrošnikov in možnosti za sodelovanje na več ravneh.

1. Upravljanje knjižničnih zbirk: izbor in nakup kakovostnih informacijskih virov za potrošnike; vzdrževanje in razvoj zbirk za posamezna interesna področja
2. Izmenjava znanja in virov: mrežno povezovanje s posamezniki, organizacijami in agencijami, za učinkovito izmenjavo informacij; posvetovanje o izbiri in ponudbi gradiva za zdravstveno vzgojo bolnikov v zdravstvenih organizacijah; sodelovanje z lastno organizacijo in lokalno skupnostjo pri organizaciji izobraževanja; podpora delovanju skupin za samopomoč
3. Zagovorništvo: spodbujanje prostega dostopa do zdravstvenih informacij na lokalni in mednarodni ravni; spodbujanje zbiranja informacij z različnih vidikov ter o različnih postopkih, medicinskih in nemedicinskih,

za bolj ozaveščeno izbiro pri zdravstvenih odločitvah; zaščita posameznikovih pravic do zaupnosti in neomejenega dostopa do medicinskih in zdravstvenih informacij; zaščita pravic potrošnikov do dostopa do informacij, neodvisno od njihove izobrazbe

4. Dostop in posredovanje informacij: zagotavljanje in zbiranje zdravstvenih informacij za potrošnike in bolnike, ki so dostopne preko interneta in nacionalnih omrežij; posredovanje informacij hospitaliziranim bolnikom; sprotno obveščanje zdravstvenih delavcev o novih virih za zdravstveno vzgojo bolnikov; ustanavljanje centrov s ponudbo informacij za potrošnike; zagotavljanje medknjižnične izposoje; filtriranje informacij za potrošnike na podlagi njihove kakovosti
5. Izobraževanje: ozaveščanje zdravstvenega osebja glede zdravstveno-informacijskih potreb potrošnikov; priprava izobraževalnih programov zdravstvenega informacijskega opismenjanja za splošne in druge knjižnice; ponudba izobraževalnih programov za potrošnike o iskanju in vrednotenju zdravstvenih informacij
6. Raziskovanje: spodbujanje in sodelovanje pri raziskavah z vseh vidikov zdravstvenih informacij za potrošnike; uvajanje informacijskih raziskav kot del aktivnosti zdravstvenega opismenjanja potrošnikov

Slovenske knjižnice imajo številne možnosti, da sledijo zgledom v tujini in se aktivno vključujejo v aktiv-

nosti za pospeševanje zdravstvene pismenosti. Tovrstne dejavnosti so se v Sloveniji šele pričele razvijati, zato je smiselno ugotoviti, kateri pristopi in aktivnosti so za naše potrošnike in okolje najbolj primerne in učinkovite. Te naloge smo si zadali v okviru projekta »Javne knjižnice za zdravje občanov«, ki ga bomo v nadaljevanju podrobneje predstavili.

»Splošne knjižnice za zdravje občanov«

V Sloveniji se je projekt »Javne knjižnice za zdravje občanov« pričel leta 2007 v okviru Rdečega križa v Celju. Takrat smo začeli s predavanji strokovnjaka (farmaceuta-informatika) na temo »Pogovori o zdravilih«. Po predavanjih je bilo možno postaviti razna vprašanja s področja zdravja, bolezni in pacientovih pravic. Vprašanja so bila običajno preprosta in veliko se jih je npr. nanašalo na prekomerno težo oz. hujšanje. Na osnovi teh vprašanj je bila izdelana pilotna študija, ki je zajela okoli 80 ljudi in na ta način smo dobili prvo oceno, kakšna vprašanja ljudje najpogosteje postavljajo.

Osrednja knjižnica v Celju je bila v času izvajanja študije v fazi prenove, a je projekt podprla z dodatnimi predlogi, ki so izhajali iz njihovih planov in možnosti, ki jih nudijo novi prostori.

Rezultate pilotne študije je mag. Nada Tržan-Herman predstavila na EAHIL delavnici v Dublinu, leta 2009 v prispevku z naslovom »Working On Public Health Information in Public Libraries« (Tržan-Herman, 2009). Naš prispevek je

bil odlično sprejet v okviru sekcije PHIG, ki deluje na intenziviranju zdravstvenih informacij za laično javnost. Vzpodbudno pripombo je dal znani prof. David Bawden o pomembnosti vključevanja zdravstvenega strokovnjaka v proces dajanja zdravstvenih informacij, saj opažajo knjižničarji, ki že dlje časa delajo na podobnih projektih, da morata tesneje sodelovati obe stroki – zdravstvena in medicinsko-informacijska oz. knjižničarska (Tržan-Herman in Rožič, 2010).

V letu 2010 so se nadaljevale aktivnosti in pobude s ciljem, da se ljudem zagotovi prijazen dostop do kakovostnih zdravstvenih informacij. V ta proces se je že leta 2009 vključila CMK in sodelovala pri zasnovi idejnega projekta, ki je bil predstavljen v glasilu evropskega združenja EAHIL Journal (Tržan-Herman in Rožič, 2010). Aprila 2010 je CMK organizirala uvodni sestanek, ki sta se ga udeležili vodja Knjižnice Oton Župančič Vilenka Bizjak-Jakac in, pomočnica direktorja Osrednje knjižnice Celje Martina Rozman-Salobir (slika 1).

Na sestanku je bil predstavljen in sprejet koncept projekta ustanovitve zdravstvenega kotička v splošnih knjižnicah, ki uporabniku na enem mestu nudi široko paleto koristnih zdravstvenih informacij. Poleg organiziranja »zdravstvenih kotičkov« je v načrtu izobraževanje s področja iskanja in uporabe zdravstvenih informa-

cij, ki ga bo nudila CMK.

Zdravstveni kotiček: mozaik v projektu »Splošne knjižnice za zdravje občanov«

V Sloveniji deluje 239 splošnih knjižnic, ki izvajajo knjižnično dejavnost za prebivalstvo v svojem okolju in sodelujejo pri razvoju kulture vseživljenjskega učenja in izobraževanja ter svojo skrb namenjajo pospeševanju razvoja posameznika in lokalne skupnosti.

Njihovo sodelovanje v pospeševanju zdravstvene pismenosti je logična razširitev njihove izobraževalne vloge. V letu 2010 je v načrtu pričetek izvedbe pilotskega projekta »Zdravstveni kotiček«, k sodelovanju so povabljeni 4 vzorčne splošne knjižnice iz različnih regij, in sicer iz Ljubljane, Celja, Maribora in Novega mesta. V teh knjižnicah je predvidena organizacija zdravstvenega kotička, katerega namen je nuditi podporo uporabnikom splošnih knjižnic pri iskanju kakovostnih zdravstvenih informacij.

Slika 1: Uvodni sestanek v CMK, april 2010, od leve proti desni sedijo: Anamarija Rožič, Nada Tržan-Herman, Martina Rozman-Salobir in Vilenka Jakac-Bizjak (foto: Nada Tržan-Herman)

Cilji projekta »Zdravstveni kotiček«:

1. Ustanovitev zdravstvenega kotička v izbranih splošnih knjižnicah: kotiček se organizira na mirnem mestu, ki omogoča dovolj zaupnosti, in se opremi z mizo, stoli, osebnim računalnikom in tiskalnikom. Knjižničarji, usposobljeni za iskanje zdravstvenih informacij, nudijo uporabnikom pomoč pri iskanju ob vnaprej določenih urah. Na namizju računalniškega zaslona so zbrani kakovostni zdravstveni viri za potrošnike, ki jih uporabniki lahko uporabljajo tudi samostojno. Nekaj ur tedensko v kotičku sodelujejo tudi prostovoljci (zdravniki, farmacevti, dipl. medicinske sestre), ki odgovarjajo na vprašanja in nudijo pomoč pri posredovanju zahtevnejših strokovnih informacij. Ti strokovnjaki s področja zdravstva pa morajo pridobiti dodatno znanje s področja medicinske informatike, saj je tovrstno dajanje informacij prav tako del javno dostopnih informacij. CMK bo usposabljala tudi zdravstvene strokovnjake za iskanje kakovostnih informacij po najpomembnejših medicinskih virih.
2. Izdelava vprašalnika, ki bo omogočil spremljanje potreb po zdravstvenih informacijah v splošnih knjižnicah, in prilagajanje ponudbe po meri uporabnikov.
3. Postavitev uporabniku prijazne zbirke tiskanih zdravstvenih virov v splošnih knjižnicah: knjižnica na podlagi UDK oziroma druge svoje klasifikacije izbere zdravstvene vire in jih postavi v bližini kotička ter opremi zbirko z ustreznimi napisi z zdravstveno terminologijo. Katalog zdravstvene

tiskane zbirke se zaradi boljšega pregleda in lažjega iskanja objavi na spletišču splošne knjižnice. V sodelovanju z organizacijami bolnikov, ki objavljajo revije in navodila za lajšanje kroničnih bolezni, se pripravi izbor tiskov za postavitev v kotičku.

4. Izobraževanje splošnih knjižničarjev za iskanje javno dostopnih zdravstvenih informacij na internetu: CMK organizira izobraževanje, kjer slušatelji naprej pridobijo splošna znanja o značilnostih in kakovosti zdravstvenih informacij in pravicah pacientov kot jih opredeljuje zakonodaja. Sledi praktična delavnica za učinkovito uporabo informacijskih virov na internetu, kjer je poudarek na izboru kakovostnih domačih in tujih virov in veččinah za iskanje zdravstvenih informacij. Izobraževanje bosta opravila vsaj dva knjižničarja iz sodelujočih splošnih knjižnic.
5. Izgradnja spletne zbirke slovenskih in tujih zdravstvenih informacijskih virov za potrebe potrošnikov: CMK pripravi izbor kakovostnih domačih in tujih internetnih virov za zdravje potrošnikov in jih objavi na spletu. Ta zbirka je dostopna v zdravstvenih kotičkih kot izhodiščna točka za iskanje zdravstvenih informacij.
6. Uresničevanje pravic državljanov, da dostopajo do informacij s področja zdravstva, neodvisno od njihove izobrazbe; to načelo je zajeto tudi v okviru pravice do obveščeniosti in sodelovanja ter v okviru samostojnega odločanja o zdravljenju, ki ga navaja Zakon o pacientovih pravicah. (Uradni list, 2004)

Predstavitev projekta javnosti:

Različne javnost želimo seznaniti s projektom in pridobiti njihovo podporo ter ideje za nadaljnje delo. Načrtujemo naslednje promocijske aktivnosti: javna otvoritev zdravstvenih kotičkov s promocijskim materialom, predstavitev projekta na kongresih splošnih knjižnic, posvetovanju ZBDS (Zveza bibliotekarskih društev Slovenije), kongresih EAHIL in nekaterih medicinskih kongresih.

Med konferenco evropskega združenja EAHIL v Lizboni

juni-ja 2010 je potekal sestanek delovne skupine Public Health Information Group (PHIG), kjer je Anamarija Rožič predstavila delo na projektu »Zdravstveni kotiček« ter načrte za sodelovanje med Centralno medicinsko knjižnico in splošnimi knjižnicami v Sloveniji. Vodje skupine so bile navdušene nad načrti za sodelovanje med različnimi knjižnicami in so se odločile, da to novico tudi javno objavijo na svoji spletni strani skupaj s fotografijo sestanka v CMK (<http://www.eahil.net/PHIG-Whats-On.html>), ki je vključena tudi v zapisnik sestanka (<http://www.eahil.net/PHIG-meetings.html>). V delovni skupini je potekala izmenjava izkušenj z drugimi evropskimi knjižnicami, ki se na različne načine vključujejo v splošno prizadevanje razvitega sveta, da se dvigne raven zdravstvene pismenosti med občani.

Knjižnica Otona Župančiča je naredila prve korake pri udeležanju »zdravstvenega kotička«

Knjižnica Otona Župančiča pripravlja ureditev primerne prostora, ki bo omogočal diskre-

tnost za pogovore s specialisti, ki bi bili pripravljene prostovoljno prihajati v knjižnico ob določenih terminih.

V planu je preureditev regalov in gradiva z medicinsko vsebino v širšem pomenu besede, ki se nahajajo v bližini namenskega prostora.

Zaposleni v knjižnici podpirajo vzpostavitev zdravstvenega kotička. Tudi sami opažajo, da je veliko uporabnikov, ki si izposojajo različne vrste gradiva, ki zadevajo zdravje, zdrav način življenja, alternativno medicino, pa tudi gradivo o različnih boleznih in oblikah zdravljenja. Veliko uporabnikov pri iskanju informacij potrebuje pomoč informatorjev, zato so se posamezni informatorji pripravljene dodatno izobraževati na področju poizvedb in uporabe specializiranih informacijskih virov.

Prva faza projekta vključuje tudi pripravo informativnih zloženkov, ki bodo napovedovale zdravstvene kotičke, njihovo vsebino in izpostavile možnost, da obiskovalcem pri iskanju zdravstvenih informacij pomagajo specialno usposobljeni informatorji.

Zaključek

Izsledki kažejo, da ima lahko prava informacija, dana pravi osebi ob pravem času, pomemben vpliv na dobro počutje in tudi na zdravstveno stanje. Kakovostne informacije, namenjene bolnikom, lahko izboljšajo njihovo znanje in odziv ter jim pomagajo k večjemu vključevanju v zdravstvene odločitve in na splošno izboljšajo celokupne izkušnje z zdravstveno oskrbo (Picker Institute, 2006).

Tudi knjižnice lahko pomembno prispevajo k ponudbi kakovostnih zdravstvenih informacij za bolnike, njihove svojce in drugo laično javnost. Predlagani projekt »Splošne knjižnice za zdravje občanov« je en korak na poti do omenjenega cilja. Hkrati pa je to priložnost za splošne knjižnice, da z novo dejavnostjo pritegnejo več uporabnikov in povečajo izposojajo gradiva z zdravstveno tematiko.

V projektu predlagamo ponudbo treh ravni zdravstvenih informacij za obiskovalce javnih knjižnic:

1. Zdravstveni kotiček – poseben prostor, kjer bodo zbrane kakovostne informacije z zdravstvenega področja in jih bodo lahko obiskovalci pregledovali sami ali pa bo zaprosili za pomoč usposobljene knjižničarje.
2. Pomoč knjižničarja, ki se bo predhodno usposobil za iskanje poljudnih zdravstvenih informacij v CMK ter znanje sproti utrjeval in nadgrajeval.
3. Pomoč strokovnjaka s področja zdravstva (zdravnik, farmacevt, medicinska sestra), ki bo vsak

teden po nekaj ur (okoli 2 uri) prisoten v knjižnici in nudil strokovne informacije. Tudi ta strokovnjak se bo usposobil v CMK za uporabo kakovostnih medicinskih virov in se bo v tej smeri stalno izpopolnjeval. Ti strokovnjaki so predvideni kot volonterji.

Pričakujemo, da bo uresničevanje ciljev projekta ugodno vplivalo na večanje zdravstvene pismenosti občanov, pri katerih bo tudi spodbujalo skrb za lastno zdravje in večalo sodelovanje pri zdravstvenih odločitvah.

Anamarija Rožič

Centralna medicinska knjižnica,
Medicinska fakulteta v Ljubljani,
anamarija.rozic@mf.uni-lj.si
in

Nada Tržan-Herman
trzan.herman@gmail.com
in

Vilenska Jakac-Bizjak
Knjižnica Otona Zupančiča
vilenska.jakac-bizjak@lj.sik.si

Literatura:

- CAPHIS Consumer and Patient Care Information Section (2010). The librarian's role in the provision of consumer health information and patient education. Pridobljeno 4.9.2010 s spletne strani <http://caphis.mlanet.org/chis/librarian.html>
- Picker Institute (2006). Assessing the quality of information to support people in making decisions about their health and healthcare. Oxford: Picker Institute.
- Smith, S & Dumant M (2009). The state of consumer health information: an overview. *Health Information and Libraries Journal*, 26, 260-278.
- Tržan-Herman, N. Working on public health information in public libraries. *EAHIL Workshop Dublin-Ireland*, 2009. Pridobljeno 4.9.2010 s spletne strani http://www.eahil.net/conferences/dublin_2009/www.eahil2009.ie/parallel-paper-sessions.html
- Tržan-Herman, N & Rožič, A (2010). A. Public libraries for public health: the continuation of an innovative project in Slovenia, *EAHIL Journal*, 2010, 6 (1), 8-10.
- World Health Organization. Health literacy and health promotion. 7th Global Conference on Health Promotion, Nairobi-Kenya, 2009. Pridobljeno 4.9.2010 s spletne strani <http://www.who.int/healthpromotion/conferences/7gchp/track2/en/index.html>
- Zakon o pacientovih pravicah (2004). *Uradni list RS* (15), 1045-1061

DIGITALNA KNJIŽNICA SLOVENIJE

FESTIVAL ZA TRETJE ŽIVLJENJSKO OBDOBJE – FESTIVAL, KJER JE SOŽITJE VSEH GENERACIJ NA PRVEM MESTU

Od 29. septembra do 1. oktobra 2010 je Cankarjev dom odprl svoja vrata Festivalu za tretje življenjsko obdobje, katerega del je bila Digitalna knjižnica Slovenije (NUK). Gre za eno največjih prireditev za starejše v Evropi, ki jo letno obišče več kot 12.000 obiskovalcev. Poudarek festivala, letos že desetega po vrsti, je bil na strpnem in socialnem sožitju vseh generacij.

Prireditve vsako leto obiščejo tudi pomembni predstavniki naše države. Letos smo med obiskovalci opazili predsednika Slovenije dr. Danilo Türka, predsednika državnega zbora dr. Pavla Gantarja, ministra za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo Gregorja Golobiča, ministrico za kulturo Majdo Širca in ministrico za obrambo dr. Ljubico Jelušič.

Portal Digitalne knjižnice Slovenije se je predstavljala na dveh prizoriščih: v Mreži modrih povezav in medijskemu kotičku, kjer si je prizorišče podrobneje ogledal minister Gregor Golobič, ter v Parku kulture. Gospod minister Golobič nas je povprašal, kako kaj naš portal napreduje. Pozitivno je bil tudi presenečen, ko smo mu dejali, da bomo organizirali brezplačni tečaj za starejše, ki bo posebej prilagojen tej starostni skupini (na tečaj je prijavljenih kar 24 ljudi). Obljubil nam je, da na Ministrstvu za visoko šolstvo in znanost mislijo tudi na nas.

Odzivi obiskovalcev so bili zelo pozitivni. Večina ljudi je bila nad ponudbo naše digitalne knjižnice navdušena in so si portal dLib.si tudi z zanimanjem ogledali, nekaj ljudi pa je šlo le mimo in ko smo se pozanimali, kaj je glavni razlog, so največkrat odgovorili »Nimam računalnika« ali pa »Ne uporabljam interneta«. V spominu mi bo ostalo nekaj ljudi, ki so bili nad portalom celo tako navdušeni, da so se nam osebno zahvalili, ker smo jim polepšali dan. Verjemite mi dragi obiskovalci, tudi vi ste nam polepšali prav vsak dan, ki smo ga lahko delili z vami.

Lucija Peršin

Narodna in univerzitetna knjižnica

EPRINT, PREPRINT, POSTPRINT, REPRINT

TERMINOLOŠKI
KOTIČEK

V razpravah o *odprtem dostopu* se pogosto pojavljajo izrazi **preprint**, **postprint** in **eprint**, za katere celo projekt *Sherpa*¹ ugotavlja, da jih uporabljamo v različnih kontekstih z zelo različnimi pomeni. V prispevku jih bomo skušali dovolj razlikovalno razložiti in umestiti v slovensko terminologijo. Ker sodi pomensko v isto skupino, smo dodali še termin **reprint**.

eprint je elektronska verzija strokovnega, predvsem pa znanstvenega dokumenta, navadno članka (vendar lahko tudi disertacije, konferenčnega prispevka, poglavja v monografski publikaciji ali cele monografske publikacije), ki je dostopna na spletu bodisi v institucionalnem ali osrednjem digitalnem repozitoriju

postprint je že recenziran znanstveni članek v svoji dokončni obliki, navadno je to Wordova datoteka ali pdf, vendar oblikovan še tako, kot ga je pripravil avtor in se zato lahko glede tega razlikuje od uredniške verzije, npr. glede uvrstitve tabel in grafikonov (v besedilu ali na koncu besedila), dostopen v digitalnem repozitoriju, navadno po postopku samoarhiviranja; primerjaj *preprint* in *uredniška verzija*

preprint je avtorjeva varianta znanstvenega članka, navadno že sprejetega za objavo v časopisu, toda še pred recenzentskim postopkom, ki je že dostopen v digitalnem repozitoriju, navadno po postopku samoarhiviranja; primerjaj *postprint* in *uredniška verzija*

reprint je separaten odtis članka, torej konvencionalni dokument, ki ga je mogoče naročiti in kupiti pri založniku, in je pomenil pomemben vir znanstvenega komuniciranja vzporedno s časopisom, v katerem je članek izšel; v založništvu in tiskarstvu je reprint tudi *ponatis*, tj. ponovni natis razprodane ali kako drugače nedostopne publikacije z mogočimi manjšimi popravki, spremembami

uredniška verzija je dokončna oblika elektronskega članka, pripravljenega in oblikovanega za objavo, navadno v formatu pdf ali html, kakršen je dostopen uporabnikom v odprtodostopnem ali plačljivem časopisu; primerjaj *preprint* in *postprint*

S slovenskimi poimenovanji imamo še težave. Izvirni greh je že v angleškem izvirniku, ki operira z besedotvornim korenem *print*, pri čemer pa se predponi *pre-* in *post-* ne nanašata na tiskanje (*print*), kot je bilo v času tradicionalnega tiska, pač pa na recenzentski postopek (*preprint* je torej *pre-peer-reviewed*, *postprint* pa *post-peer-reviewed*). Lepa slovenska ustreznica za *preprint* je že nekaj časa termin *predobjava* (in sopomenka *predpublikacija*), ki ga Bibliotekarski terminološki slovar razlaga kot »dokument, navadno strokovni, znanstveni članek, objavljen in distribuiran še pred redno objavo v časopisu«. Do tod vse lepo in prav, težava se je začela s pojavom izraza »postprint«, ki mu navedena razlaga tudi prav lepo ustreza, saj sta tako *preprint* kot tudi *postprint* verziji dokumenta še pred objavo. Sistemsko gledano bi lahko bil zato izraz *predobjava* nadrejen *preprintu* in *postprintu*. Tu se torej zaplete, ker še nimamo ustreznih poimenovanj za ti pojavnosti obliki dokumenta. V strokovnem jeziku sta se že ustalili obe izposojenki, še toliko laže in brez težav tudi zato, ker smo *preprint* žargonsko uporabljali že desetletja. Novinka *eprint* se je doslej v slovenščini uporabljala redkeje in le izjemoma (spletni iskalnik jo zasledi predvsem kot ime nekaterih proizvodov) in smo jo glede na kontekst opisovali kot *elektronski dokument*, *elektronski članek*, *elektronska disertacija* ipd.

Članek je bil objavljen tudi na blogu *Bibliotekarska terminologija*², kjer vas vabimo h komentiranju in pričakujemo vaše predloge z novimi, boljšimi slovenskimi izrazi.

Ivan Kanič
Bibliotekarska terminološka komisija

1 Sherpa : Definitions and terms, dostopno na naslovu <http://www.sherpa.ac.uk/romeoinfo.html>

2 Bibliotekarska terminologija, dostopno na naslovu <http://terminologija.blogspot.com/>, 14. november 2010

110. OBLETNICA ROJSTVA MIRANA JARCA (1900 – 1942)

Miran Jarc – slovenski pesnik in pisatelj. Precej splošna oznaka, a vendar bi težko kaj več o njem povedal nekdo, ki se ni bolj posvetil bogatemu literarnemu opusu, ustvarjenem v njegovem kratkem življenju. Tako pa se zdi, da njegovo ime ohranjamo v spominu le knjižnica v Novem mestu, osnovni šoli v Črnomlju in Ljubljani, kulturno društvo iz Domžal ter mogoče še nekaj slovenskih mest z ulicami, poimenovanimi po njem. Šole nam o njegovem delu ne posredujejo veliko. Zato je prav, verjetno pa je tudi naša dolžnost, da se vsaj ob kakšnem jubileju spomnimo nanj. Nenazadnje gre za vsestranskega literata, bil je pesnik, pisatelj, dramatik, esejist, kritik, prevajalec, in človeka z velikim čutom za umetnost, preizkušal se je namreč tudi kot igralec, avtor in violinist v Slovenskem marionetnem gledališču.

Tako smo ob 110. letnici rojstva v Knjižnici Mirana Jarca Novo mesto, 9. septembra 2010, pripravili prireditev z naslovom »Nocoj je čudno dober večer ...« in spremljajočo razstavo o njegovem življenju in delu. Knjižnica se od leta 1952, ko je Okrajni ljudski odbor ob desetletnici Jarčeve smrti sprejel sklep o imenovanju, po njem imenuje in vse od takrat načrtno zbira gradivo v zvezi z njegovim življenjem in ustvarjanjem. Pri tem so znaten delež prispevali družini Pretnar in Orel iz Ljubljane, Marija Vogrinčeva, žena Božidarja Jakca - Tatjana Jakac, ki je med drugim knjižnici podarila tudi Jarčevo violino, največji del pa je prispevala pes-

nikova vdova Zinka Jarc. Knjižnica danes hrani izjemno bogato zapuščino Mirana Jarca, od rokopisnih in tipkopijskih del, knjižnih izdaj do osebnih predmetov tega velikega človeka, tesno povezanega z Novim mestom, o čemer med drugim priča avtobiografski roman Novo mesto. Po romanu je bil posnet tudi film *Veter v mreži*.

Samo prireditev smo skušali nekako nostalgичno postaviti v leto 1956, ko so v knjižnici slavnostno odkrili kip Mirana Jarca, delo Jakoba Savinška. Iz povečanih reprodukcij fotografij iz tistega časa je videti, kako so ob tej priložnosti avlo nekdanje Študijske knjižnice do zadnjega kotička napolnili obiskovalci, med njimi sorodnici hči Marija in žena Zinka, njegovi sodobniki in prijatelji (Božidar Jakac, Anton Podbevšek ...) ter druge eminentne osebnosti tistega časa (Juš Kozak, Janko Jarc, Bogo Komelj ...).

Po govoru direktorice knjižnice Claudie Jerina Mestnik je knjižničar Luka Mežan prebral nagovor Božidarja Jakca iz leta 1956. V njem je Jakac poudaril pomen Mirana Jarca za Novo mesto in ovrednotil njegovo delo: »Mirana Jarca melodični glas ni bil med najglasnejšimi, zato tudi ni utihnil in je vedno bolj rasel ter našel pot v nov, drugačen čas.« In res, aktualnost je moč zaslediti v številnih njegovih delih, med drugim tudi v pesmi »O družbi«, ki jo je ta večer recitirala knjižničarka Vanja Štrasner Kastelic. Prav tako je to Jarčevo prepoznavnost v vseh časih poudaril osrednji gost prireditve literarni zgodovinar dr. Igor Grdina, opozoril pa je tudi na večplastnost njegovih del, na aktualnost na eni strani in na modernost na drugi. Ta se je še najbolj izrazila v novomeški pomladi, od katere mineva letos že devetdeset let. Izpostavil ga je kot enega glavnih akterjev te kulturno umetniške manifestacije, ki je takrat sicer

Slika 1: Govor Igorja Grdine na prireditvi (foto: Bojana Medle)

»Novomeščane bolj vznemirila kot prebudila, nadaljevanja namreč ni bilo«. Kljub temu, da se je celotno dogajanje preneslo drugam, je imela velik vpliv na nadaljnje delovanje umetnikov 20. stoletja.

Skozi diaprojekcijo Mire Grahek, opremljeno z verzi iz Jarčevih pesmi, smo ta večer zaznali vse elemente njegove lirike: od ekspresionizma, v katerem izpoveduje bojazen pred katastrofo, občuti lastno nemoč in hrepeni po odrešitvi, do socialne in družbene problematike kriznih tridesetih let.

Ob tej priložnosti smo postavili na ogled razstavo o Jarčevem življenju in njegovem delu, z naslovom »Življenje je le – pesem iz srca«, avtorice bibliotekarke Darje Peperko Golob. Obiskovalci si v naslednjih mesecih lahko ogledajo številna Jarčeva dela: knjižne izdaje (pesniške zbirke, prozna in dramska besedila, prevodi), izbor objav v periodiki, rokopisov, zbirke približno dva tisoč kosov pisem in korespondence z ženo Zinko, Božidarjem Jakcem, Alojzjem Gradnikom, Antonom Podbevškom ..., fotografije, Jarčevo violino, ekslibris, publikacije o Miranu Jarcu iz naše

založniške dejavnosti (katalog rokopisov, koledar, spominske razglednice ...).

S celotno prireditvijo smo predstavili tudi nov razstavni prostor v avli starega dela knjižnice, z novimi razstavnimi vitrinami in vanj z glavnega vhoda simbolično vrnili Savinškov doprnski kip Mirana Jarca – na mesto, kamor je bil postavljen davnega leta 1956.

Mateja Kambič
Knjižnica Mirana Jarca
Novo mesto

ZBIRKA KNJIG O LETALSTVU SREČKA GOMBAČA V MKI

KNJIŽNIČNE
PRIREDITVE

Srečko Gombač je že dolga leta Izolan. Poznamo ga kot soseda, manj pa so znani njegovi zapisi o zgodovini naših krajev in o letalstvu. Nekaj brošur, ki jih je napisal o tej tematiki, hranimo tudi v Mestni knjižnici Izola, na domoznanskem oddelku. V naši knjižnici poteka v septembru, ko konec meseca praznujemo tudi Dneve evropske kulturne dediščine, razstava letalske literature iz njegove knjižne zbirke. Predstavljenih je preko sto knjig in drugih zapisov o letalstvu.

MKI: Pričakovali bi, da bi ljubitelj zgodovine, ki živi ob morju, pisal o pomorstvu, ne pa o letalih. Kako to, da ste se odločili za pisanje o letalih?

SG: Morje in ladje imamo vsak dan pred nosom. O tem so veliko pisali že drugi avtorji. Letalstvo pa je bil zame svoj čas le težko uresničljiv sen, ki sem se mu

lahko približal le skozi literaturo. Zato sem o tem veliko bral in kasneje tudi nekaj pisal.

MKI: Letalstvo je za naše kraje nekaj posebnega, neobičajnega. Kako ste spoznaval začetke, vas je za to kdo navdušil?

SG: V Izoli je bilo in je tudi še kar nekaj letalskih navdušencev. Sodelovali so tudi pri ustanovitvi Obalnega letalskega centra in letališča v Sečovljah. Spomnimo se lahko pokojnega Bruna Bržana, pa letalskega inženirja dr. Ivana Smrduja, modelarskega mojstra Antona Pavlovčiča, nekdanjega pilota Eržena in še nekaj drugih. Za širjenje letalstva med mladimi je bil najbolj zaslužen ravno Anton Pavlovčič, ki je vodil številne tečaje izdelave letalskih in drugih modelov. Škoda, da za te dejavnosti ni več dovolj podpore.

MKI: Pa vendar o letalstvu v Izoli ni nikakršne dediščine.

SG: Res je, da Izola nima pomembnejše letalske zgodovine. Ne drži pa to za obalo in Primorsko nasploh. Prva motorna letala med Slovenci sta gradila brata Rusjan iz Gorice leta že 1909, temu je sledilo letenje nad Koprolem leta 1910, že leta 1911 je bil letalski miting v Žavljah v Trstu. Šele kasneje so poleteli tudi nad drugimi področji današnje Slovenije. Med prvo svetovno vojno so nad temi kraji vsakodnevno letela letala, v 20. in 30. letih pa je bil Portorož pomemben

letalski center.

MKI: Razstavljenе so knjige v številnih jezikih. Obvladate vse te jezike?

SG: Kje pa. Pri nekaterih poznam samo strokovno terminologijo, za vse ostalo pa je potrebna pomoč slovarjev. Je pa res, da so te knjige običajno polne slik

in skic, kar bistveno olajša razumevanje.

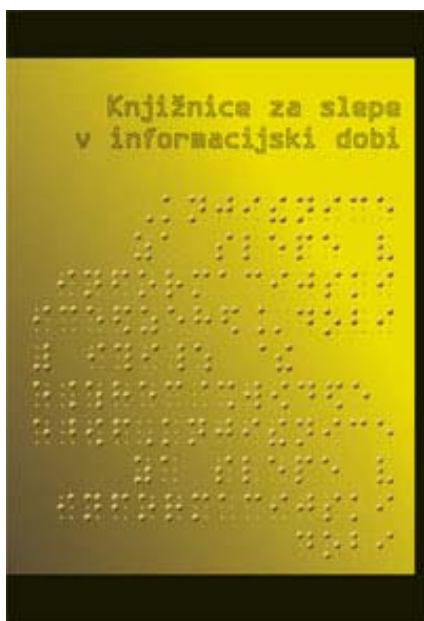
MKI: Hvala za pogovor.

SG: Hvala tudi vam.

Pogovarjala se je Špela Pahor
Mestna knjižnica Izola

NOVOSTI

KNJIŽNICE ZA SLEPE

Marijana Špoljarja, knjižničarjem vseh knjižnic in vsem, ki se ukvarjajo s pripravo in posredovanjem informacij za ljudi z zmanjšanimi bralnimi sposobnostmi, na voljo razvojne smernice:

Knjižnice za slepe v informacijski dobi: razvojne smernice. Uredili R. Kavanagh in B. Christensen Sköld. (Strokovna poročila IFLA; št. 86)

Sekcija za knjižnice za slepe pri IFLA je pripravila 98 strani koristnih napotkov, kako najbolj uspešno zadovoljevati informacijske potrebe slepih, slabovidnih, ali drugače oviranih pri branju običajnih tiskanih publikacij. Informacijska tehnologija je tej populaciji olajšala dostop do informacij, a ne v vseh okoljih: tudi znotraj knjižničnih sistemov obstajajo velike razlike v prosti dostopnosti informacij za te uporabnike. Zavedajoč se razlik in enakosti vseh prebivalcev, je Sekcija posodobila Nacionalne standarde knjižničnih storitev za knjižnice za slepe (1983) kot razvojne smernice za uspešno organizacijo storitev za slepe in slabovidne v dobi informacijske tehnologije, h kateri morajo

težiti knjižnice v vseh okoljih. Smernice podpirajo rezultati raziskav in izkušnje knjižnic iz različnih okolij.

Delo vodi knjižničarja pri organizaciji knjižnice za slepe od poslanstva, preko pravnih podlag za njegovo uresničevanje, do organizacije in vodenja storitev in merjenja uspešnosti knjižnice. Seznan ga z značilnimi skupinami uporabnikov in ga opozarja, da se morajo knjižnice za slepe, kljub posebnim potrebam svojih uporabnikov, medsebojno povezovati za večjo dostopnost gradiva, povezovati pa se morajo tudi z drugimi knjižnicami v knjižničnem sistemu. Usmeritve za procese, od pridobivanja, obdelave, do predstavljanja in hrambe knjižničnega gradiva, in za organizacijo storitev v knjižnicah za slepe, imajo enako strokovno podlago kot je v veljavi za organizacijo katerekoli knjižnice. Razlike oblikujejo zaznavne zmožnosti uporabnikov, ki se jim knjižnice prilagajajo z gradivom in organizacijo njegove dostopnosti in uporabe. Za strokovno obvladovanje teh pa avtorji priporočajo dopolnilno izobraževanje osebja, že znotraj formalnega študija.

Zveza bibliotekarskih društev Slovenije je izdala letos (2010) četrto publikacijo¹ IFLA priporočil za organizacijo knjižnične dejavnosti za posebne skupine prebivalcev, s katero pomaga knjižnicam uresničevati poglavje »Novomeške deklaracije«: **Potrebe prebivalcev s posebnimi potrebami** (V: Kakovostno preživljanje prostega časa: splošna knjižnična pravica. Mednarodno posvetovanje Knjižnica-igrišče znanja in zabave. Novo mesto, 12-13. september 2005). S finančno podporo Ministrstva za kulturo so, v prevodu Tomaža Beštra in Nataše Pregl ter s strokovnim pregledom

¹ Prejšnje tri:

- Lehmann, V. & Locke, J. **Smernice za knjižnične storitve za zapornike.** Ljubljana: Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, 2009,

- Nielsen, G. & Irvall, B. **Smernice za knjižnične storitve za osebe z disleksijo.** Ljubljana: Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, 2007 in **Smernice za lažje berljivo gradivo,**

- **Smernice za knjižnične programe opismenjevanja.** Ljubljana: Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, 2007.

NAR št. ____ / 2010 (izpolni ZBDS)

ZVEZA BIBLIOTEKARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE
Turjaška 1, LJUBLJANA
Davčna številka: SI93212151

NAROČILNICA

Ustanova / Fizična oseba _____

Ulica _____

Poštna številka _____ Kraj _____

Odgovorna oseba _____ Davčna številka _____

E-pošta _____ Tel. _____

Naročamo ____ izvodov publikacije **Knjižnice za slepe v informacijski dobi: razvojne smernice**. Ljubljana :
Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, 2010 po ceni 8 EUR za izvod.

Način prevzema:

- naročeno bom prevzel osebno na prodajnem mestu (recepција NUK, Turjaška 1, 1000 Ljubljana),
- naročeno pošljite na zgoraj navedeni naslov (stroške poštnine krijem naročnik),
- naročeno pošljite na naslov (se razlikuje od naslova naročnika, stroške poštnine krijem naročnik):

Naročilnico pošljite na:

- naslov: NUK, Turjaška 1, 1000 Ljubljana (s pripisom: »za Recepčijo NUK«) ali
- po faksu: 01 4257 293.

Datum: _____

Žig

Podpis: _____

Pomembno opozorilo razbiramo iz poglavja o povezovanju, ki poziva knjižničarje vseh vrst knjižnic, da slepim in slabovidnim prebivalcem omogočijo uresničevati njihovo pravico do rabe vseh knjižnic; znotraj svoje dejavnosti jim morajo posvečati pozornost v vseh storitvah in v vseh svojih dokumentih javnega značaja predstavi skrb zanje. Pri tem si bodo lahko pomagali s tem priročnikom, ki jih v posebnem poglavju seznanja tudi z različnimi oblikami gradiva za slepe in slabovidne, od zvočnih posnetkov, preko digitalnih zvočnih knjig, gradiva v brajici, tipnih knjig, do povečanega tiska v klasični in elektronski obliki. Zanimivo tudi za založnike!

Knjiga sodi, tako kot prejšnje tri, na knjižno polico vsake knjižnice!

Tako razmišlja knjižničar, ki želi sebe in sodelavce ter prebivalce seznaniti s pravicami uporabnikov knjižnic in z dolžnostmi knjižničarjev in ustanoviteljev knjižnic. Uporabljali jo bodo tisti, ki jim je mar, rezultati pa bodo izmerjeni in vidni, ker bodo, pričakovano po teh smernicah, tudi obrazci za zajemanje statističnih podatkov drugačni. Slej ko prej bi uporabniki želeli spoznati tudi statistične o delu naše knjižnice za slepe in o gradivu, ki ga imajo druge knjižnice za to skupino prebivalcev. V tem kontekstu pa imamo pripombo: knjižnic je več, kot je število natisnjenih enot! K sreči imamo ponatis, ali pa objavo v digitalni obliki po prodanih 250 izvodih.

P.S.

Razveselila pa je knjižničarje, npr.

Jadranko Zupančič, v tem času tudi novica o vzpostavitvi *znakovne knjižnice*: www.signlibrary.eu, do katere bodo, seveda, vse knjižnice vzpostavile (predstavljene) poveza-ve. Tu bodo tudi naši gluhi in naglušni lahko brali knjige, za zdaj le 3, v slovenskem znakovnem jeziku. Pri projektu Evropske unije Vseživljenjsko učenje je sodelovalo tudi Auris, društvo gluhih in naglušnih za Gorenjsko, ki ni pripravilo le knjig za objavo, ampak je razvijalo projekt tudi z dodanimi učinki: informacije o produkciji knjig v znakovnem jeziku, postopki izbire literature, učenje znakovnih jezikov...

Silva Novljan

NOVOSTI

SEZNAM NOVOSTI INFORMACIJSKEGA CENTRA ZA BIBLIOTEKARSTVO V NUK-u (april - september 2010)

1. ACADEMIC library building renovation benchmarks. - [New York] : Primary Research Group, cop. 2008. - 149 str. : tabele ; 28 cm
COBISS.SI-ID [247802624](#)

2. ACCESS in the future tense / [Abby Smith ... et al.]. - Washington, D.C. : Council on Library and Information Resources, 2004. - VIII, 74 str. : graf. prikazi ; 30 cm. - (Optimizing collections and services for scholarly use)
COBISS.SI-ID [585589](#)

3. AHLFÄNGER, Franziska
Jugend - Bildung - Bibliotheken : Modelle der Finanzierung und Projektförderung / Franziska Ahlfänger. - Berlin : Simon Verlag für Bibliothekswissen, 2009. - 175 str. : tabele ; 21 cm
COBISS.SI-ID [250489600](#)

4. ANDRÉS, Ana
Measuring academic research : how to undertake a bibliometric study / Ana Andrés. - Oxford ; Cambridge ; New Delhi : Chandos, 2009. - XV, 169 str. : tabele, graf. prikazi ; 24 cm
COBISS.SI-ID [249594624](#)

5. ANTONČIČ, Maja
Analiza založništva na področju likovne umetnosti in umetnostne zgodovine v Sloveniji med leti 1991-2007 : diplomsko delo / Maja Antončič. - Ljubljana : [M. Antončič], 2010. - 78 f. : ilustr., preglednice ; 30 cm
COBISS.SI-ID [42360930](#)

6. BAILEY, D. Russell
Transforming library service through information commons : case studies for the digital age / D. Russell Bailey and Barbara Gunter Tierney. - Chicago : American Library Association, 2008. - XI, 155 str. : ilustr. ; 28 cm
COBISS.SI-ID [248049408](#)

7. BALKOVEC, Veronika
Vrednotenje v knjižnih kritikah : diplomsko delo / Veronika Balkovec. - Ljubljana : [V. Balkovec], 2010. - 59 f. : tabele ; 30 cm
COBISS.SI-ID [251664128](#)

8. BENNETT, Scott
Libraries designed for learning / by Scott Bennett. - Washington : Council on Library and Information Resources, 2003. - VI, 83 str. : ilustr. ; 28 cm. - (Perspectives on the evolving library)
COBISS.SI-ID [585077](#)

9. BEST practice u 22 priče : komunikacija, kultura organizacije, odnosi biblioteka s javnošću / Gordana Stokić Simončić ; [prevodioci s engleskog Srđan Nikolić, Gordana Stokić Simončić]. - Pančevo : Gradska biblioteka ; Istočno Sarajevo : Matična biblioteka, 2009. - 286 str. : ilustr., portreti ; 24 cm
COBISS.SI-ID [168688652](#)

10. BIBLIOTEKARSKI terminološki slovar / Ivan Kanič ... [et al.] ; [uredil Ivan Kanič]. - Ljubljana : Zveza bibliotekarskih društev Slovenije : Narodna in univerzitetna knjižnica, 2009 ([Ljubljana] : Copis). - 370 str. ; 24 cm. - (Knjižnica, ISSN 0023-2424 ; 53(2009),3-4)
COBISS.SI-ID [105534208](#)

11. BROGAN, Martha L.
A kaleidoscope of digital American literature / by Martha L. Brogan ; with assistance from Daphnée Rentfrow. - Washington : Council on Library and Information Resources : Digital Library Federation, 2005. - X, 176 str. ; 28 cm. - (Strategies and tools from the digital library)
COBISS.SI-ID [689269](#)

12. BROOKS, Tim
Survey of reissues of U. S. recordings :

- commissioned for and sponsored by the National Recording Preservation Board, Library of Congress / by Tim Brooks. - Washington : Council on Library and Information Resources : Library of Congress, 2005. - VI, 30 str. : table ; 28 cm. - (Optimizing collections and services for scholarly use)
COBISS.SI-ID [652405](#)
13. DUGAN, Robert E.
Viewing library metrics from different perspectives : inputs, outputs, and outcomes / Robert E. Dugan, Peter Herson, and Danuta A. Nitecki. - Santa Barbara (California) ; Denver (Colorado) : Oxford : Libraries Unlimited, an imprint of ABC-CLIO, 2009. - XV, 346 str. : table, ilustr. ; 26 cm
COBISS.SI-ID [250054144](#)
14. ELECTRONIC resources librarianship and management of digital information : emerging professional roles / Mark Jacobs, editor. - Binghamton (NY) : Haworth Information Press, an imprint of the Haworth Press, 2008. - XXII, 410 str. : ilustr. ; 22 cm
COBISS.SI-ID [3452110](#)
15. GRAJFONER, Aleksandra
Priloga je nadloga? : katalogizacija prilog serijskih publikacij in njihovo evidentiranje v zalogi : diplomsko delo : s prilogami na zgoščenki / Aleksandra Grajfoner. - Ljubljana : [A. Grajfoner], 2010. - 107 f. : ilustr., graf. prikazi ; 30 cm + 1 el. optični disk (CD-ROM)
COBISS.SI-ID [42769506](#)
16. GUBENŠEK, Marija
Elektronske publikacije v splošnih knjižnicah : diplomsko delo / Marija Gubenšek. - Ljubljana : [M. Gubenšek], 2010. - 79 f. : ilustr., table ; 30 cm
COBISS.SI-ID [42412130](#)
17. GUNTER, Barrie
The Google generation : are ICT innovations changing information-seeking behaviour? / Barrie Gunter, Ian Rowlands and David Nicholas. - Oxford ; Cambridge ; New Delhi : Chandos, 2009. - 207 str. : table ; 24 cm. - (Chandos information professional series)
COBISS.SI-ID [249725440](#)
18. HANDBOOK of research on digital libraries : design, development, and impact / [edited by] Yin-Leng Theng ... [et al.]. - Hershey ; New York ; London : Information Science Reference, an imprint of IGI Global, 2009. - XXXIX, 649 str. : ilustr. ; 29 cm
COBISS.SI-ID [30597381](#)
19. HAREJ, Viktor
Protokoli za distribuirano poizvedovanje po bibliografskih zbirkah : primerjava Z39.50, SRU in OAI-PMH : diplomsko delo / Viktor Harej. - Ljubljana : [V. Harej], 2010. - 91 f. : ilustr., preglednice ; 30 cm
COBISS.SI-ID [42357602](#)
20. HERMAN, Urška
Slovenska kultura v 21. stoletju in vloga literature pri njeni reprezentaciji : diplomsko delo / Urška Herman. - Ljubljana : [U. Herman], 2010. - 89 f. : ilustr., preglednice ; 30 cm
COBISS.SI-ID [42256994](#)
21. INFORMACIJSKO-komunikacijska tehnologija v splošnih knjižnicah : priročnik / [pripravila skupina Breda Karun ... et al.]. - Ljubljana : Narodna in univerzitetna knjižnica, 2010 ([s. l. : s. n.]). - 47 str. : ilustr. ; 30 cm
COBISS.SI-ID [250961664](#)
22. INFORMATION technology in librarianship : new critical approaches / edited by Gloria J. Leckie and John E. Buschman. - Westport (Connecticut) ; London : Libraries Unlimited, 2009. - VI, 297 str. ; 24 cm
COBISS.SI-ID [30799365](#)
23. KAISER, Wolfgang
Diversity Management - eine neue Managementkultur der Vielfalt - für ein neues Image der Bibliotheken / Wolfgang Kaiser ; mit Beiträgen von Karin Weiss, Hans Jablonski und Mark Terkessidis. - Berlin : Simon Verlag für Bibliothekswissen, 2008. - 135 str. : ilustr. ; 21 cm
COBISS.SI-ID [250527488](#)
24. KONCILJA, Sara
Blog kot tržno orodje založnika : diplomsko delo / Sara Koncilja. - Ljubljana : [S. Koncilja], 2010. - 66 f. : ilustr., table ; 30 cm
COBISS.SI-ID [42345314](#)
25. KOVACS, Diane Kaye
The Kovacs guide to electronic library collection development : essential core subject collections, selection criteria, and guidelines / Diane K. Kovacs and Kara L. Robinson. - New York : Neal-Schuman, cop. 2004. - XIX, 251 str. : ilustr. ; 28 cm
COBISS.SI-ID [238066176](#)
26. POLIČNIK-Čermelj, Tereza
Oprema knjižničnega gradiva : na primerih kulturne dediščine NUK / Tereza Poličnik-Čermelj ; v sodelovanju z Jasno Malešič ; [fotografije Milan Štupar in dokumentacija Centra za ohranjanje knjižničnega gradiva NUK]. - Ljubljana : Narodna in univerzitetna knjižnica, 2010 (Ljubljana : Littera picta). - 136 str. : ilustr., preglednice ; 24 cm
COBISS.SI-ID [251495168](#)
27. POSODOBITVE pouka v gimnazijski praksi. Knjižnično informacijsko znanje / Majda Steinbuch ... [et al.]. - 1. izd., 1. natis. - Ljubljana : Zavod RS za šolstvo, 2010 ([Velenje] : Eurograf). - 284 str. : graf. prikazi, table ; 27 cm
COBISS.SI-ID [251520000](#)
28. RAMPIH, Slavica
Nabavna politika v splošnih knjižnicah : magistrska naloga / Slavica Rampih. - Ljubljana : [S. Rampih], 2009. - 188 f. : ilustr., table ; 30 cm
COBISS.SI-ID [41325666](#)
29. RENEWING our libraries : case studies in re-planning and refurbishment / edited by Michael Dewe. - Farnham ; Burlington (VT) : Ashgate, cop. 2009. - XVI, 284 str. : ilustr. ; 24 cm
COBISS.SI-ID [38297442](#)
30. SAVJETOVANJE za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj (5 ; 2007 ; Rijeka)
Narodne knjižnice za sadašnjost i budućnost : koncepti, arhitektura, tehnologija : zbornik radova / 5. savjetovanje za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj, Lovran, 3.-6. listopada 2007 ; [urednica Ljiljana Črnjar ; prijevodi tekstova sa slovenskog i engleskog Andreja Silić Švonja ; organizatori Nacionalna i sveučilišna knjižnica, Hrvatsko knjižničarsko društvo - Sekcija za narodne knjižnice, Gradska knjižnica Rijeka]. - Rijeka : Gradska knjižnica, 2009. - 167 str. : ilustr. ; 25 cm
COBISS.SI-ID [13404214](#)
31. SAVOLAINEN, Reijo
Everyday information practices : a social phenomenological perspective / Reijo Savolainen. - Lanham (Maryland) ; Toronto ; Plymouth : The Scarecrow Press, 2008. - IX, 233 str. : ilustr. ; 23 cm
COBISS.SI-ID [247552000](#)
32. STRAHINIČ, Janko
Informacije in informacijski viri v gasilstvu : diplomsko delo : s prilogami na listih / Janko Strahinič. - Ljubljana : [J. Strahinič], 2010. - 58 f. : ilustr. ; 30 cm
COBISS.SI-ID [250356736](#)
33. ŠIMENC, Katja
Analiza medgeneracijskega dialoga na primeru Matične knjižnice Kamnik : diplomsko delo / Katja Šimenc. - Ljubljana : [K. Šimenc], 2010. - 70 f. : ilustr., preglednice ; 30 cm
COBISS.SI-ID [250358272](#)
34. TREDINNICK, Luke
Why intranets fail (and how to fix them) : a practical guide for information professionals / Luke Tredinnick. - Oxford ; New Hampshire : Chandos, 2004. - XIX, 174 str. : ilustr. ; 25 cm. - (Chandos information professional series)
COBISS.SI-ID [243264000](#)
35. ZENG, Marcia Lei
Metadata / Marcia Lei Zeng and Jian Qin. - New York ; London : Neal-Schuman, 2008. - XVII, 365 str. : ilustr. ; 23 cm
COBISS.SI-ID [37618274](#)
36. ZGODBE iz knjižnice. Knjižnica kot moj tretji prostor / [uredili Boris Jukić, Nadja Mislej-Božič in Bojan Režonja ; fotografije Jože Požrl]. - Ljubljana : Sekcija za splošne knjižnice pri Zvezi bibliotekarskih društev Slovenije, 2008 (Mljač : Divača). - 170 str. : fotogr. ; 20 cm. - (Literarni zvezek / Sekcija za splošne knjižnice pri Zvezi bibliotekarskih društev Slovenije ; št. 1)
COBISS.SI-ID [242285056](#)

OBVESTILA

OGLASI

DELO IŠČE

Sem univerzitetna diplomirana bibliotekarka in italijanka z opravljenim strokovnim izpitom iz bibliotekarstva. Med študijem sem vsebinsko in formalno obdelovala gradivo ter opravila tečaj za bodoče udeležence COBISS iz katalogizacije monografij na oddelku za Posebno knjižnično gradivo v NUK-u. Med delom v knjižnici Otona Župančiča sem se seznanila z ureditvijo gradiva, ki sem ga sortirala in vstavljala. Imam opravljen izpit za ECDL-start. Od tujih jezikov aktivno obvladam italijanščino, nemščino in angleščino. Poleg tega imam opravljen certifikat za aktivno znanje nemščine, ki je moj materni jezik. Zaposlitev iščem v katerikoli knjižnici, saj mi je knjižničarsko delo v veliko veselje. Dosegljiva sem na telefonski številki 031 581 366.

DELO IŠČE

Urška Vimer-Kovaček
Malejeva ul. 6, Ljubljana
GSM:041/384 220
El-naslov: urska.vimer@gmail.com
Rojstni podatki: 21.06.1966 v Ljubljani, slovenska državljanica

Izobrazba: Univerzitetna diplomirana bibliotekarka
Strokovna znanja: opravljen strokovni izpit za naziv bibli-

otekar; licenca – dovoljenje za katalogizacijo monografskih publikacij v sistemu COBISS.SI

Sedanje usposabljanje: V letu 2010 se udeležujem tečajev v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani (NUK) in na Inštitutu informacijskih znanosti v Mariboru (IZUM) za strokovno obdelavo (katalogizacijo) sestavnih delov – člankov, kontinuiranih virov (serijskih publikacij), za izdelavo bibliografij raziskovalcev, prevzemanje bibliografskih zapisov iz tujih bibliografskih baz ter za redakcijo bibliografskih zapisov.

Zaposlitveni cilji: delo na področju strokovne obdelave monografskih publikacij, sestavnih delov, kontinuiranih virov in za izdelavo bibliografij v nacionalni knjižnici ali v visokošolskih, specialnih in splošnih knjižnicah.

Oblike želenega delovnega razmerja: delo za nedoločen čas, delo za določen čas ali delo po podjemni pogodbi.

Delovne izkušnje: februar, marec 2010 – usposabljanje na delovnem mestu v NUK-u: katalogizacija, redakcija bibliografskih zapisov, inventura, oblikovanje bibliografskih zapisov za elektronske knjige; september – december 2009 – priprava, kreiranje in kontrola bibliografskih zapisov doktorskih disertacij Univerze v Ljubljani (1919-1967) zaradi priprave na predstavitev v DLib (projekt NUK in Univerze v Ljubljani). April-avgust 2009 – delo v knjižnici OŠ Dob. Skupaj 7,5 let delovne dobe v knjižnicah različnih tipov.

Znanja:

Tuji jeziki: angleški jezik – aktivno, hrvaški jezik – aktivno, francoski jezik – pasivno, latinski jezik – pasivno; *zmožnost branja besedil v srbski, makedonski in ruski cir. pisavi.

Računalniška znanja: COBISS –licenca za katalogizacijo monografskih publikacij, Word for Windows, Internet in elektronska pošta, osnove Excella.

Sposobnosti in značaj: delavnost, samostojnost, vztrajnost, uravnovešen značaj.

OBVESTILA

NAVODILA AVTORJEM

Jezik objavljenih prispevkov je praviloma slovenski, v skladu z odločitvijo uredništva, pa tudi angleški. Avtorji morajo uredništvu poslati jezikovno pravilno besedilo. Prejetih tekstov uredništvo ne lektorira. Avtor tudi v celoti odgovarja za vsebino prispevka. Avtorsko pravico do objavljenih prispevkov ima izdajatelj publikacije, avtor obdrži moralne avtorske pravice.

Naslov prispevka mora biti kratek in jasen, dopolni se lahko s podnaslovom. Pri poročilih s strokovnih posvetovanj in drugih srečanj naj bodo v naslovu/podnaslovu prispevka navedeni naslov posvetovanja oziroma srečanja ter kraj in datum dogodka.

Pod naslovom naj bo naveden avtor prispevka (oziroma avtorji), in sicer vedno v polni obliki (ime in priimek). Če je avtorjev več, naj sami določijo vrstni red imen avtorjev. Poleg imena

avtorja je treba navesti tudi sedež ustanove, kjer je avtor prispevka zaposlen ali ime fakultete, če je študent, ter elektronski naslov avtorja. Tudi pri večjem številu piscev je treba pri vsakem posamezniku navesti vse zahtevane podatke. Pri citiranju virov naj avtorji upoštevajo navodila revije Knjižnica. Dolžina prispevka naj ne presega 20.000 znakov (vključno s presledki).

Prispevek lahko poleg teksta vsebuje tudi slike (preglednice, diagrame, fotografije ipd.). Vsaka slika naj ima zaporedno številko in naslov. Če avtor slik ne vključi v besedilo prispevka, naj bo v njem jasno označeno, katera slika sodi na določeno mesto v tekstu. Pri vsaki sliki je treba navesti tudi njeno avtorstvo (avtor je lahko pisec prispevka ali kdo drug). Pri portretni fotografiji je potrebno navesti tudi imena oseb v polni obliki (ime in priimek), in sicer z

začetno navedbo "Od leve proti desni: ...". Avtor prispevka mora uredništvu predložiti pisne izjave oseb na portretni fotografiji, da se strinjajo z javno objavo fotografije v Knjižničarskih novicah. Slikovno gradivo lahko avtorji priložijo tudi v JPG ali TIF formatu.

Z oddajo prispevka uredništvu se šteje, da avtor soglaša z objavo svojega prispevka v tiskani in elektronski obliki Knjižničarskih novic.

Pošiljanje prispevkov

Prosimo, da članke in prispevke pošljete uredništvu publikacije v elektronski obliki, in sicer na naslov icb@nuk.uni-lj.si. Pošljete jih lahko tudi na disketi ali CD-ROM-u na naslov Narodna in univerzitetna knjižnica, Informacijski center za bibliotekarstvo, Turjaška 1, 1000 Ljubljana. Prispevkov ne honoriramo!